

Найден Бочев

ХРИСТОС В ИСТОРИЯТА

ХРИСТОС В ИСТОРИЯТА	1
Историята и личността Исус	2
ХРИСТОС В ИСТОРИЯТА	4
Архивите на императорите говорят	4
ДОКЛАД НА ПИЛАТ, РИМСКИ УПРАВИТЕЛ НА ЮДЕЯ, ДО ЦЕЗАР ТИБЕРИЙ	7
Намирането на текста на смъртната присъда на Исус Христос	15
ТОЧНИЯТ ТЕКСТ НА ПРИСЪДАТА.	15
Писмото на Понтий Пилат Клавдия Прокула,	18
Ревизиране на съдебния процес против Исус Христос	30
Иешуа от Назарет	32
"Писмо на Апкар до Спасителя	35
Йосиф Флавий и свидетелствата му за Исус Христос	36
Древен есейски документ, свидетелстващ за земния живот на Исус Христос	44
Римски езически исторически свидетелства за Исус Христос	46
Плиний Младши	47
Целз	49

Историята и личността Исус

Историята не е априорна наука, а наука за фактите, които се разучават от същата от момента на зараждането им през тяхното развитие до завършека им. Приема се, че само едно апостериорно положение на нещата и фактите отговаря на историческата постановка на живота. Пречупвайки нещата и фактите, след тяхното явяване през историческия момент на зараждането и развитието им, а и имайки предвид влиянието на същите, които са указали на историческата действителност, определяме стойността им. Личността не е само продукт на историческата действителност, а има възможност да влияе на същата. Защото исторически момент и действителност са съвкупност на идеите и проявите на личностите. В тази съвкупност от личности, които образуват обществото има почти през всички епохи ръководещи люде, които със силата на своя интелект и с величието на своя дух са давали основния тон на живота, променяли са старите му форми и са го тласкали напред. Наистина тези люде са произлизали от историческата действителност за своето време, но те са носели нещо по-напредничаво, нещо ново в живота, чуждо за времето им. Та от тук и трагедията на множество водители на човешки развой, неразбрани от масите, а от друга страна - ненавиждани и гонени от властващите консервативни слоеве.

Личността на Исус не е плод на човешкото въображение. Тя нито е само апостериорна форма на факта "Христос". Тази величествена фигура не е и плод на мистични заключения и постановки на люде с религиозен култ. Той не е нито "само обществено социално явление" в Юдея.

Приемайки каузалността в живота, ние вадим следното заключение от фактите, на които сме съвременници: съществува християнство като социално, нравствено и религиозно учение за живота. Причините за неговото съществуване се крият само в историческата личност Христос. Всички опити да се издирят някакви източници, факти и предпоставки, от които да сее образувало християнството не са сполучили. Християнството не е продукт на социално-нравствените постановки на живота, а е свързано с една величествена личност. Ако това не бе тъй, щяхме да търсим зависимост, едно взаимодействие, дори заимстване от страна на християнството от предшестващите го обществени постановки. Такива малко се установяват, а в по-голямата и по-важната част не съществуват, дори са в противоречие със съществуващата действителност. Християнството не е продукт

на земни учения и обстановки, а божествено откровение, свързано неразривно с личността Христос. Тази личност най-добре се откроява и изпъква на фона на тогавашната действителност. Тя застава като вододел на житейския поток и съставлява средищния пункт от историята.

За да установи действителността на своята личност, би било необходимо Христос сам да остави някакъв паметник, материална вещ след себе си. Това не е направил, защото учението Му, което преобразява човека, свидетелства за създателя си. В кой ли отрасъл на живота не се чувства силното и преобразяващо влияние на Христовото учение? В религиозно отношение Той разкри дълбочината на човешкия дух, това високо ниво, до което същият трябваше да достигне: "Бъдете свършени както е свършен вашият Отец на небето".

В социално отношение постави върховните перспективи на човека като социално същество: "Вие всички сте братя" и после: "И всички вярващи бяха заедно и имаха всичко общо; и продаваха стоката и имота си и разпределяха парите за всекиго според нуждата на всекиго". Нима има по-възвишен социален идеал от този? Нима този идеал за социална правдивост не бе хвърлен в живота от Христос? Историята доказва това и той получи своето въплъщение в първата християнска община. Днес в социалния възход на обществените маси този идеал - до социална справедливост да се достигне - се достига по пътя на братството, ще остане върховен лозунг, който ще призовава хората към братство и любов. Малък принос ли е това дело на Христос? ... Необходимо е право да бъде оценено и приложено в живота.

Ако се спрем върху етичните приноси на Христос в живота, тук ще трябва да замълчим не от друго, а от учудване. Как можаха да се въплътят у Него толкова много и ценни етични норми за живота? На този въпрос ще трябва да отговорим с това: "Небето бе изляло своето богатство на мъдрост и пример в Него". Непротивене на злото, със зло, любов към ближния и врага, милостта като основна етична норма, любовта като признак на човечност, "скрий ножа в ножницата" и още много други ще останат като не заглъхващо ехо и възглас към нравственост и правдивост. Ако не бе тази личност със своята божествена нормативност за живота, последният би взел друг вид. Може би Европа стана светило на културата, защото прегърна учението на Един, който говореше за алтруизъм, който диреше и намери не Своето, а чуждото - това на човека - благо. Историята свидетелства за въздействието на Христос върху живота. Анализите на същата ще останат да се красят и до века с името, което е ореола ѝ.

Без Христос значи е немислимо християнство, а без християнство страниците на историята биха били пусати. И тъй, без Христос като личност историята би останала една безсмислица. Тук се крие ролята на Сина Човешки – осмисляне историческия живот на човека.

Найден Бочев

ХРИСТОС В ИСТОРИЯТА

Освен сборника с евангелията и апостолските послания, които ни докладват за живота и учението на Исус Христос, намират се и други доклади от такова естество в старите исторически летописи, които също говорят недвусмислено за Исус и за какъв е бил считан Той от световните владетели по онова време. Документите, които публикуваме в тази брошура, хвърлят по-голяма светлина върху докладите с евангелията за живота, осъждането и разпятието на Учителя от Назарет, както и върху природните явления, станали във връзка с тези събития, които днес се отричат от много учени.

От приложените тук документи се вижда ясно липсата на съдебна правда в римската власт, която, подтикната от политически и други земни интереси, осъди на смърт Невинния, а освободи виновния Варава, покварен от най-големи криминални престъпления. Тази фатална съдебна грешка, която предаде Исус на смърт, е едно сериозно предупреждение за всички съдебни институти. Под формата на последователи на осъдения Исус от Назарет дано не се повтори същата неправда от страна на правистите по отношение на невинни същества, без да е имало някакъв аргумент за виновност. От изложените документи ще се види състоянието на хора, лишени от кроткото влияние на Божието присъствие. Тяхната суровост и жестокост до неимоверно високо степен би ги довела до това късогледство, което реши съдбата на Богочовека. Правдата Божия си остана обаче едно непроменливо дело, и който би се осмелил да я престъпи, няма да остане ненаказан. Пилатовата, Юдовата и на юдейските началници неправда получи заслужена заплата. – Такава ще е учащата на всички, които издават несправедливи присъди. Когато неправдата се извършва от ръководителите на един народ, то проклятието пада върху целия народ.

Архивите на императорите говорят

Ето какво свидетелства за Христос езичникът Публиус Лентулус чрез писмото си, изпратено до Римския император Тиберий в качеството на управител на Юдея*:

"Ваше Величество и уважаеми Сенат в Рим, от страна на сенатора Лентулус, юдейски управител, поздрав!

Разбрах, че желаете да узнаете това, което Ви съобщавам с настоящото писмо. Тук живее един човек, който се радва на голяма репутация, човек силен т.е., Исус Христос. Народът го нарича пророк на истината, а неговите ученици твърдят, че Той е Син Божи сиреч, на Този, Който е създал небето и земята и всичко, което съществува и ще съществува на земята и във вселената. И наистина, о, Императоре, всеки ден се мълви за извършените чудеса от Исус Христос. Чрез една дума Той дава здраве на болните и живот на мъртвите. Има ръст среден и очарователна красота. Погледът Му е тъй славен, щото вдъхва доверие у всички, които Го гледат и всички са принудени да Го любят и се боят от Него. Цветът на косата Му е кестеняво-червеникав. Тя пада върху раменете Му, като се разделя на две през средата, според обичая на назареите. Челото Му е широко, изразяващо едновременно и интеллигентност и спокойствие. Нито едно петно или бръчка не се виждат по руменото Му лице. Неговият нос и уста не дава никакъв аргумент за психологическа критика, а гъстата Му брата е подобна на цвета на косата Му. Тя е дълга и също се разделя през средата на две. Погледът Му изразява небесна слава и пронизва. Очите Му сияят. Лицето Му, което пръска виделина, е като слънчеви лъчи, галещи със силната си светлина Божиите творения, тъй щото е невъзможно някой да Го гледа продължително време. Тази бляскавост изразява удивление. А когато поучава и съветва, плачеш, извиква любов и уважение у слушателите Си. Твърди се, че никога не се е смял, очите Му, обаче, вечно са сълзели. Обятията на ръцете Му са много красиви. Той е много приятен, когато говори, обаче твърде рядко излиза в света. Колкото за учението, което проповядва, то предизвиква удивление в целия Йерусалим. Познава отлично всички науки без да е изучавал някоя от тях. Пътува бос и гологлав. Говори се, че подобен човек не се е виждал тук по тези места. Много от юдеите Го считат за Бог, а други Го обвиняват, че действал против закона на Ваше Величество. Твърде малко ме вълнува лукавщината на тези юдеи. Този човек не е причинил никога никакво зло никому. Ако Ваше величество желае да Го види, според както ми писахте напоследък, известете ми това и аз веднага ще Ви Го пратя, тъй като съм готов да изпълня със смирение и покорност всичко, каквото Ваше Величество ще ми заповядва."

Писано в Йерусалим. Кругул X, девети месец.

Смирен и покорен служител на Ваше Величество:

Публиус Лентулус -
управител на Юдея.

Гореизложената декларация схожда напълно с докладите на свещеното писание. По отношение на Неговата външност изглежда да си противоречи с пророчеството на Исая 53 глава, който още преди 700 години пр. Хр., казва, че Христос, който ще дойде в Юдея като Месия, няма да има красота и блясък. С това обаче, Исая иска да каже, че Той не ще има нито богатство, нито украси, нито светска слава. Физически Той е бил съвършено същество, но по образ - подобен нам. Не е притежавал земен блясък, защото славата Господна е почивала върху Него. Йоан Кръстител Го е познал по осветеното от Святия Дух лице, по което не се е забелязала следа или бръчка от греха. Той Го е представил пред народа като "Агнец Божий, който взема греховете на света".

Че Христос е плакал често, това четем и в евангелията. Той плака на Йерусалим, за Лазар, когато умря, и друг път, но никъде не четем, че се е смял.

За учението и мъдростта Му, евангелията казват, че народът, който Го е слушал, се е удивлявал на думите Му. За забелязване е, че Лентулус не казва, че Исус се е учил в Египет или Индия на некромания (способ да се говори с умрелите), факирство, според както твърдят днешните култови философски учители. Следователно, декларацията на езичника - римлянин събаря неоснователните твърдения на днешните невярващи.

Евангелието заявява, че мнозина са се удивлявали на учението Исусово и са се запитвали: "От къде знае Той, като не е учил?"

* * *

Следва друг документ от религиозна и историческа важност, който ни показва гризенето на съвестта, което е получил Пилат Понтийски след осъждането и езекутирането на Исус и причините, които са го принудили да изрече тази несправедлива присъда.

Ето по кой начин се снабдихме с този тъй важен документ:

Любезните читатели ще чувстват уважение и признателност спрямо християнина В. Д. Махан, който е обърнал внимание и е превел на английски този тъй важен документ. Отначало той е чувал за същия от един германски професор, който от дълги години е боравил с голям интерес в голямата библиотека на Ватикана. Германският професор между другото намерил и ръкописа на доклада на Пилат до Цезаря в Рим, но отначало не го е считал за толкова важен, за да го препише. След няколко години той разправя за този документ на В. Д. Махан. В него се пробужда интереса и желанието да

го притежава. По повод на това той пише на своя приятел - германския професор да го снабди с документа. Последният, който бил в приятелски отношения със свещеника Фрайлинихйазен, началник на гарата на Ватикана, го помолва да благоволи да го снабди с един превод на английски език от този доклад. Ето и самия доклад:

ДОКЛАД НА ПИЛАТ, РИМСКИ УПРАВИТЕЛ НА ЮДЕЯ, ДО ЦЕЗАР ТИБЕРИЙ

"Благородни Владетелю, поздрав!

Причините, които предизвикаха това смущение в Йерусалим във връзка със смъртта на Исус от Назарет и събитията, които станаха през изтеклите няколко дни, са от такъв характер, щото ме задължават да ги докладвам най-подробно. Не ще бъда ни най-малко изненадан, ако през това време не се промени напълно участието на нашия народ, понеже напоследък от всичко изглежда, че боговете престанаха повече да омилюват, то и аз съм готов да кажа: "проклет да бъде денят, в който последвах Варелиус Грациус на Юдейското управление".

При пристигането ми в Йерусалим аз приех съдебната зала и заповядах да се състави голям пир, на който поканих галилейския управител заедно с първосвещеника и всичките му първенци. На определения час обаче, нито един от гостите не се яви. Това беше упрек за моята лична чест. По-късно, след няколко дни, първосвещеникът ме посети. Облеклото му беше разкошно, а обноските - ужасно лукави. Той заяви, че неговата религия забранява на него и неговите подчинени да стоят на една и съща трапеза с римляните и да се покланят на почерпателната чаша. Бях принуден да приема това извинение, но в същия случай аз бях убеден, че победените обявяват себе си врагове на победителите. Струва ми се, че от обсадените градове Йерусалим е най-труден за управление; тъй бунтуващ се беше народът, щото аз очаквах всеки момент да избухне бунт. За потушаване на евентуалния бунт имах само един единствен стотник и шепа войници. Поисках помощ от сирийския управител, който ме информира, че и той една има необходимата войска за защита на своята провинция. Тази необузdana жажда за обсаждане, т.е., да разпрострем империята си извън нашите защитни средства ме прашеше и да не бъде причина за разорение на нашето благородно управление.

Измежду многото вести, които стигнаха до ушите ми, стигна и една, която живо ме интересува... Говори се, че в Галилея се е появил един младеж, който всеотдайно и с

присъствие на силен дух проповядвал нов закон в името на Бога Му, който Го е пратил. Отначало аз се боях да не би да е някой бунтовник, който да възбужда народа против римляните. Не след дълго обаче, страхът ми изчезна. Исус от Назарет, така се казваше този младеж, говореше повече в полза на римляните, отколкото на евреите. Минавайки един ден през познатата местност Силопия, видях събрано множество народ, а сред него един младеж, седящ на земята и облегнат на едно дърво. С яснота и кротост Той проповядваше на народа. Каза ми се, че това е Исус. Картината беше тъкмо такава, каквато една очаквах да видя. Несравнима беше разликата между Него и народа. Косата и брадата бяха израз на небесно изявление. Изглеждаше да беше на около тридесет години. През целия си живот не бях срещал толкова сладък и ясен поглед. Каква разлика между него и слушателите му, които имаха черни бради и набръчкани чела!

Не желаейки да Го прекъсна с присъствието си, аз си продължих пътя, но заповядах на секретаря си да се присъедини към множеството и да слуша какво се говори. Името на секретаря ми е Манилуис. Той е правнук на началника на конспираторския и шпионажен отдел, който се бе скрил в Етурия, очаквайки Катилина. Манилуис е стар юдейски съжител и познава отлично юдейския език. Той ми е предан и заслужава внимание.

Влизайки в съдебната зала, намерих Манилуис, който ми цитира чутите думи от Исус в Силопия. Той каза: "Никога не съм чел във философски книги нещо, което да може да се сравни с проповедите на Исус. Един от въстаническите юдеи го запита, дали е право да се плаща данък на кесаря. Исус отговори: "Дайте кесаревите кесарю, Божиите - Богу". Тъкмо заради Неговото разумно говорене, аз издействах свобода на Назарянина, тъй като беше във властта ми да го арестувам и изпратя в Понтиу. Това обаче, би било противно на правдата, която всякога е характеризирала римляните."

Пилат продължава: "Този човек не е бил никога партизанин, нито бунтовник, поради което аз Го покровителствах. Може би тази ми защита не Му е била позната. Той имаше свобода да работи, да говори, да прави събрания, да проповядва на Своя народ и да си избира ученици не възпрепятстван от никаква заповед от преторията. Ако би се случило - да ни пазят боговете, ако би се случило това предизвестие, казвам, - религията на нашите праотци да се замени с тази на Исус и това нещо ще се дължи на благородната търпимост на Рим, която аз, окаян нещастник, проявих спрямо Него, което нещо християните наричат Божие провидение, а ние - участ и предопределение. Тази обаче безгранична свобода, дадена на Исус, предизвика не бедната

класа, а богатите и силните. Истина е, че Исус беше доста строг спрямо последователите на старата юдейска вяра, а това, по мое мнение, беше добро дело за сдобиване на Назарянина със свобода. "Книжници и фарисеи" ги наричаше той, "вие сте рожби ехидни, вие сте подобни на варосани гробища". При други случаи Той ги изобличаваше за горделивите постове и явните дарения на богатите и им казваше, че двете лепти на вдовицата са по-ценни от изобилюето, което дават те".

Всеки ден се носеха оплаквания в съдебната зала против изменническите дела на юдеите. Информиран бях, че с Този човек ще се случи някакво нещастие. Това обаче, при тях не беше за пръв път. Йерусалим е убивал с камъни много от онези, които се наричат пророци. Когато се случи, че първосвещеникът отхвърля оплакването на евреите спрямо някой пророк, те се отнасят до императора.

Управлението ми се подкрепи от Сената и ми се обеща една подкрепителна войска след привършването на Паропонската война. Като твърде слаб да посрещна един бунт, аз реших да взема мерки, които гарантираха спокойствието на града, без да изключва преторията от смирени отстъпки.

Аз писах на Исус, като го поканих и на един разговор в съдебната зала. Както знаете, в моите вени тече кръв, която всява ужас; тя е смесена с римска кръв, а последната не познава що е страх и не се поддава на вълнения, идещи от където и да било. Разхождайки се в двора си, съзрях Назарянина, Който се явяваше на поканата ми. Изведнъж като че ли някаква желязна ръка скова нозете ми о земята, аз потреперих като виновен, ако и Назарянинът да беше тих и спокоен, когато дойде при мене. Той се спря, погледна ме и като че ли с това искаше да каже: "Ето ме, пристигнах". "Исусе", казах Му аз с гъгнив глас - "Исусе от Назарет, ето аз Ти дадох три години свобода и за това не съжалявам. Думите Ти са като на учен. Не зная дали си чел писанията на Сократ и Платон, но това зная, че в Твоите проповеди се крие една величествена простота, която Те издига много по-високо от тези философи. Императорът е информиран за Тебе и аз, неговият смирен представител в тази област, съм твърде щастлив, че Ти издействах тази свобода, за която Си тъй достоен. Освен това, аз не мога да скрия от Тебе, че Твоите проповеди събудиха много силни врагове против Тебе. Но нито това е за учудване, тъй като Сократ имаше много врагове и стана жертва на тяхната омраза. Без съмнение враговете Ти са запалени против Тебе заради учението Ти и против мене - за свободата, която Ти давам. Обвиняват ме, че съм в нелегални връзки с Тебе, с цел да отнема от юдеите малката гражданска сила, която имат от римляните. Ето защо молбата

ми, не казвам заповедта ми е - Ти в бъдеще да бъдеш по-внимателен и да избягваш да засягаш гордостта на твоите врагове, за да не възбудиш населението против Себе Си и да ме принудиш да употребя съдебни средства". Спокойно Назарянинът отговори: "Земни Владетелю, думите не излизат от истинска мъдрост. Кажи на бурята: "застани на върха на планината, иначе ще изкореня дърветата в долината!" Бурята ще отговори: "Трябва да се покоря на законите на Създателя". Само Бог знае пътя на бурята. Истина ти казвам, че преди да цъфнат саронските рози, кръвта на Праведника ще се пролее".

Развълнуван аз Му отговорих: "Ти си ми по-ценен заради Твоята мъдрост, отколкото всички тези бунтовници и горделиви фарисеи, които злоупотребяват със свободата, дадена им от римляните. Те правят заговор против Цезаря и ни държат под вечен страх - неспокойни мързеливци. Те не знаят, че вълкът в гората често пъти се облича в овча кожа. Аз ще Те избавя от тях, моята съдебна зала е отворена за Твоето избавление". Равнодушно, Исус поклати главата Си и дори с божествена усмивка отговори: "Когато онзи ден дойде, тогава за Човешкия Син не ще има спасително място никъде на земята. Жилището на Праведника е там", сочеше небето. "Това, което е писано в пророческите книги, трябва да се изпълни". "Младежо, - отговорих Му аз - Ти ме заставяш да изменя простата си молба в заповед. Областната безопасност, поверена под надзора ми изисква това. Бъди умерен в проповедите Си, за да не вредиш на другите, това Ти заповядвам! Щастието да те придружава! Иди си с миром!"

"Земни Владетелю, - ми отговори Исус, - Аз не дойдох на света да донеса война, но мир, любов и благоволение. Аз се родих в същия ден, в който Цезар Август е обявил мир на римляните в света. Което ще стане не е предизвикано от Мене. Аз го очаквам от други и ще го посрещна с покорство, по волята на Моя Отец, който Ми е показал пътя. Ето защо, съсредоточи малко светската си мъдрост и ще видиш, че не е по силата ти да отнемеш жертвата от умиловителния олтар".

След като изрече тези думи, Той изчезна из под палмовите завеси като светъл облак.

Враговете на Исус се обърнаха към Ирод, който по онова време владееше Галилея. Ако Ирод щеше да сложи в изпълнение собствените си намерения по отношение на това, той щеше веднага да изрече смъртната присъда върху Исус. Ако и през времето на своето властване да беше славолюбив, все пак той се боеше от Сената да извърши едно дело, което в последствие можеше да унищожи влиянието му пред него. Един ден Ирод дойде при мене в съдебната зала. На отиването си,

след няколко незначителни думи той ме попита какво мнение имам за Исус Назарянина. Аз му отговорих, че Исус е един велик философ, какъвто рядко само някои велики нации раждат, че Неговото учение не е ни най-малко еретическо или пък словото Му опасно и че Рим е почти съгласен да Му даде пълна свобода. За това Той е достоен само поради добрите Си дела. Ирод се подсмихна иронично и, поздравявайки ме престорено, се отдалечи. Наближаваше великият празник на евреите. Сега религиозните водители търсеха да се възползват от случая - народното бунтуване, което ставаше всякога на празничните пасхални дни. Градът беше препълнен с бунтуващото се население, което изискваше смъртта на Назарянина.

Донесоха ми, че архиереи и фарисеи вземат пари от съкровищницата на храма и подкупват народа. Опасността растеше всеки час. Един римски стотник биде нападнат. Писах на сирийския окръжен управител да ми изпрати сто пехотни войници и толкова кавалерийски. Той отказа. Останах сам сред един бунтуващ се град с шепа стари пазачи. Като твърде слаб да потуша този бунт, аз го търпях. Бунтовниците хванаха Исус. Те нямаха страх от никого, но и разбрали, че аз съм от страна на техните водители т.е., че съм се съединил с тях относно това дело, с по-голямо усърдие продължаваха да викат: "Разпни Го!"

Съединиха се три партии против Исус: иродиани, фарисеи и садукееи, чието бунтовническо управление се бе проявило по две причини - мразеха Исус и искаха да се освободят от римското иго. Те никога не могат да забравят влизането ми в светия им град със знамена, на които бе изобразен лика на римския император. Въпреки че с този случай аз направих голяма грешка от незнание, то в техните очи това осквернение не се е намалило и до сега. Друга неблагодарност, която хранеха в себе си, бе моето предложение да се употреби част от съкровищницата на храма за издигане на постройка в полза на населението. От това мое предложение те се изпълниха с ярост.

А и фарисеите бяха явни врагове на Исус. Те не обръщаха голямо внимание на нашето управление. Цели три години и половина те трябваше да слушат публично навсякъде, където отиваха думите на Исус, които за тях бяха много горчиви. Но слаби и несмели и нямащи достатъчно дързост да предприемат сами желаните от тях мерси с тази личност, сега те се радваха твърде много за съединението им с иродианите и садукееите. Освен с тези три партии, аз трябваше да се боря и с едно упорито население, всякога готово за въстание, като се възползват от смущения и неразбирателство.

Хванат, Исус биде представен на първосвещеника и биде осъден на смърт. При този случай първосвещеникът Каяфа извърши смирено дело, изразяващо покорност на волята на народа. Той изпрати пленника си при мене, за да изрека и аз окончателната смъртна присъда върху Него. Аз му отговорих, че тъй като Исус е галелианин, то делото спада под законната присъда на Ирод. Затова заповядах да го изпратят при него. Този лукавец изказа своето смирение под предлог, че ме уважава, посредством стотника на Цезаря, като ми повери съдбата на Този Човек. Изведнъж палатът ми заприлича на обсаден град. Всеки изминал момент увеличаваше броя на бунтовниците. Йерусалим беше наводнен от събраното население от назаретските планини. Правеше впечатление, че цяла Юдея се бе стекла в Йерусалим. Аз си бях взел за жена една госпожица от Гали, която имаше известно откритие за бъдещето. Плачеща, тя се хвърли в нозете ми и ми каза: "Пази се да не докоснеш този Човек, защото е свят. Той ходеше по водите. Той летеше с крилата на вятъра, говореше на бурите и морските риби и всички Му се покоряваха. Дори и реката от планината Кидрон беше пълна с кръв. Статуите на Цезаря бяха покрити с нечистотии от Голгота. Завесата на храма се раздра и слънцето потъмня, като обвито в мрачен, облачен воал. О, Пилате, голямо зло те очаква, ако не послушаш своята жена. Бой се от силата на небето!"

В това време мраморните стълби стенеха под тежестта на множеството, а Назарянинът беше отново доведен при мене. Последван от охраната си, потеглих към съдебната зала. С остър тон попитах народа какво иска. "Смърт на Назарянина!" - беше отговорът. "Какво престъпление е направил?"

Богохулства и предсказва съсипването на храма. Нарича Себе Си Син Божи, Месия, Цар на юдеите". Аз им отговорих: "Римският съд не дава смъртно наказание за такива дела". "Разпни Го!", - избухнаха викове от разгневеното множество. Яростните викове на тълпите тресяха палата из основи. Сред това незапомнено вълнение само един човек беше спокоен. Това беше Исус от Назарет.

След много безрезултатни усилия да Го избавя от гнева на тези побеснели гонители аз употребих средство, което за момента ми се струваше, че ще ми помогне да спася живота Му. Дадох заповед да бъде бит, после поисках един леген, измих ръцете си пред множеството, с което показах неодобрението си спрямо това дело. Но всичко излезе напразно. Тези мерзавци се задоволяваха само с отнемане на живота Му.

Често пъти в нашите цивилни смутове бях свидетел на гнева на народа и въпреки че много такива съм виждал, но нито един от тях не можеше да се сравни с този. С

положителност може да се каже, че при този случай всички зли духове от пъклените области се бяха събрали в Йерусалим. Множеството като че ли не стъпваше на нозете си. В този момент то приличаше на едно развълнувано море, което се простираше от портите на Сената до гората Сион. Викове и подсвирквания, каквито не съм виждал и чувал никога от историята на Рим, цепеха въздуха. Денят потъмня, като при смъртта на Цезар Юли Велики през средата на месец март.

Аз, управител на разбунтуваната провинция, стоях облегнат до един стълб на палата, размишлявайки върху ужасните дела на тези сурови демони, които влачеха невинния Исус за езекутиране. После всички изчезнаха от погледа ми. Йерусалим изгони всичките си жители, които сега се движеха по траурните места, що водеха към Голгота. Печална и скръбна атмосфера ме обгръщаше. Моята гвардия придружи множеството, а стотникът, за да покаже изразна сила се стараеше да пази ред. Бях изоставен сам и със съкрушено сърце размишлявах, че това, което се случи в този момент беше повече по силата на боговете, но не и на хората. Изведнъж се чу голям шум, идещ от към Голгота, носен върху крилата на вятъра. Той (изразяваше) съобщаваше една агония, каквато човешкото ухо никога не е чувало. Тъмни облаци слязоха и покриха крилото на храма, а градът, засенен от тях, като че ли бе обвит в мрачен воал. Тъй застрашителни бяха знаците, които се виждаха както на небето, тъй и по земята... Казва се, че Дионисий Аерофгул в този страшен час е възкликнал със следните думи: "Или Творецът на природата страда, или вселената се раздира!"

Наметнах мантията си и тръгнах пеш из града към Голготските порти. Жертвата беше вече @принесена, а множеството се връщаше в града, но пак възбудено, с потъмнели и отчаяни лица. Мнозина бяха обзети от ужас и гризене на съвестта от онова, което са видели. Забелязах и моята малка група войници, които сега вървяха много печални, а знаменосецът си покриваше главата в знак на скръб. Чух един войник да мърмори и негодува, но понеже той говореше на чужд език, не можах да разбера що говори. Тук и там се виждаха групи от мъже и жени, които отправяха погледите си към планината Калвар, заставайки неподвижни, очакващи някое друго природно събитие.

Наскърбен и изпълнен с мисли, които ме тревожеха и караха да се ужасявам, се върнах в Сената. Когато изкачвах стълбите, аз виждах по тях кървави капки, които бяха паднали от Назарянина. След малко дойде при мене един старец с група жени, които плачеха. Те застанаха на вратата, а той се хвърли в нозете ми плачещ горчиво. Твърде поразително е да гледаш как плаче старец. Попитах го какво

иска. Той ми каза: "Аз съм Йосиф от Ариматея. Дойдох да искам от тебе позволение да погребя Исус от Назарет". Казах му: "Искането ти ще се изпълни". Тогава заповядах на Манилиус да вземе със себе си войници и да наблюдава погребението, за да не би да им попречи някой в това. По-късно, след няколко дена, гробът биде намерен празен. Учениците Му известиха в цялата провинция, че Исус е възкръснал от мъртвите, според както е предсказал.

Остана ми само този дълг да известя на императора този важен случай. Дори през същата нощ, когато последва неочакваната катастрофа, започнах да пиша този рапорт и ето, че към зазоряване се чу един вик от към Калвар. Пееше се арията на Диана, а звуците стигаха до моите уши. Когато погледнах към Цезарската порта, видях да се приближава една група войници и чух звука на тръбите, които свиреха цезарския марш. Това бяха подкрепленията, които ми се обещаха, две хиляди отбрани войни, които, за да ускорят пристигането си, са пътували цяла нощ.

"Отредено било от съдбата голямото беззаконие да се изпълни - виках аз, чупейки ръцете си - затова войските, предназначени да осуетят този бунт, едва сега пристигат. Сурова съдба! Съдба, която се подиграва с живота на човека. Преистинно е каквото извика Назарянина на кръста: "Свърши се!"

Това е съдържанието на рапорта.

Оставам, Ваше Величество, с покорност и смирение.

Управител: Понти Пилато

Йерусалим, 28 март 4174 год. от сътворението.

Забележка: От този рапорт на Пилат до Цезар Тиберий се вижда, че Пилат е отишъл в Йерусалим като управител малко преди времето на мисионската дейност на Исус и че Исус и проповедите Му са имали известно влияние върху него. Фактът, че Исус е посетил дома на Пилат ясно говори, че Той не се е ръководел в живота от фанатичните идеи на юдеите да не влиза в езически дом, да не се събира с езичници и пр. Виждаме също, че Пилат и съдебните власти са знаели учението на Исус и не са възприели никакви мерки да Му попречат да поучава, докато фарисеите, иродианите и садукееите го арестуват и принуждават управителя да Го осъди. Обвиненията, отправени от юдеите, че Исус говорил против даването на данък на Цезаря, не са били повярвани от Пилат. Фактът обаче, че Пилат се е съгласил с настояването на юдеите и е осъдил Исус на смърт, без да намери в Него никаква вина, доказва колко непостоянен и колеблив е човешкият разсъдък.

Пилатовият рапорт отговаря напълно на докладите на евангелистите относно съдебния процес на Исус, изпращането Му до Ирод, помирието на Пилат и Ирод и пр.

Едно нещо липсва в рапорта на Пилат до Цезаря, а именно: текстът на смъртната присъда, дадена незаслужено на Исус, която ние ще цитираме тук. Вероятно Пилат се е страхувал да изпрати нейния текст, да не би Цезар Тиберий да го намери за несправедлив. Със своя доклад той се е стараел да увери Цезаря, че не е направил никакво беззаконие освен че е одобрил присъдата, изречена вече от юдейския национален съд. Цезар обаче е схванал от рапорта му, че не е действал право и по повод на този мотив и други оплаквания против него, Пилат е бил свален от управлението, по която причина той турил сам край на живота си. Както Юда Искарיותски и Пилат Понтийски, тъй и целия Йерусалим са получили непоносим удар от Божията ръка. Ирод, за когото е дама в този рапорт, е син на Ирод Велики, управителя, автор на заповедта за избиване на витлееемските деца след раждането на Исус. Той е бил добър приятел на фарисеите и е имал много привърженици в Йерусалим от юдейски произход под името иродиани. Той е отсякъл главата на Йоан Кръстител, убил е с меч Яков, брата на Йоан и е искал на една от пасхите на юдеите, за да спечели още повече сърцата им да убие и Петър. Гневът Господен обаче не го е отминал. Ангел Господен го поразил и той умрял, а тялото му било изядено от червеи. Смъртта го настигнала и повалила в един момент, когато се е готвел да сложи убийствената си ръка и върху други праведници... Ето как Бог не остави ненаказани гонителите на Своите чада. Той казва: "Който се допре до вас, докосна се до зеницата на окоето Ми".

Намирането на текста на смъртната присъда на Исус Христос

Тази присъда е намерена случайно през 1509 г. сл. Хр. в гр. Амкула - Италия. Намирала се в един красив мраморен сандък, поставен в друг такъв от здрав метал. Присъдата е била писана на еврейски език. За пръв път тя е била публикувана в Константинопол през 1851 г. А през времето на Патриарх Еремия, който е писал поучителни слова, е поместил същата присъда в една от книгите си, издадена на 9 април 1646 г. На български език е преведена от гръцки през 1875 г. и издадена в гр. Русе

ТОЧНИЯТ ТЕКСТ НА ПРИСЪДАТА.

КОИ СА Я ПОДПИСАЛИ.

В ЩО СЕ СЪСТОИ ОБВИНЕНИЕТО КЪМ ИСУС

При седемнадесети Тиберийски Цезар, цар на римляните, монарх непобедим според олимпиада 201, според Илиада 8 от сътворението на света, според еврейското летоброене година 4174, от падане на царството под римляните, година 73 и от освобождаването на вавилонското робство година 508, а от унищожението на световното царство, година 93, при висшите народни римски големци: Луций Сезони, Март Синио и управителя Илирец - Палистеро, при общ началник на юдейската област - Коин Флавий и при управителя на Йерусалим от всесилния княз Понтийски Пилат, при пълномощник на долна Галилея - Ирод Андрипатро и при висшите архиереи на Ана и Каяфа - Алисо и Маил, големци от църквата и при висшите магистрати на града, римляните Симбнанаксаскио, Попилий, Руфо и градоначалника Иоктено:

Аз, Понтийски Пилат, княз на римското царство, в залата на своето княжество осъждам и потвърждавам кръстната смърт на нарицаемия от народа Исус Христос Назарейски, човек въстаник против закона Мойсеев и против великоприличието на римския цар Тиберий Цезар. Заповядвам и решавам смъртта Му да бъде чрез разпятие на кръст заедно с другите, според обичая на осъдените в присъствието на народа от всички класи - бедни и богати, поради това, че не е престанал да вдига бунт и смущения в Юдея како прави Себе Си Син Божи и Цар на Йерусалим в светата църква, като отказва данък на Кесаря и за това, че дръзнал да влезе в Йерусалим като цар, а в храма като свещеник.

Назначавам нашия пръв стотник Койните Корнели да Го задържи в Йерусалим вързан и публично бит, облечен в червена мантия и коронясан с трънен венец, за да бъде като пример на другите и на всичките разбойници. При това заповядвам заедно с Него да се вземат и други двама разбойника - убийци, които да бъдат изведени из вратата Имборлова, нарицаема сега Андонини и разпънати с Исус Христос публично на лобното място на разбойниците, нарицаемо Калвар. Този от тримата разпънати, който ще умре, да бъде оставено тялото му на кръста за публичен показ на всички разбойници, а върху Исусовата глава на горната част на кръста да бъде поставена плоча, на която да се напише на три езика:

"Ису алион о Илис Иудан " на еврейски.

"Иезус Назарос рекс Иудейски " гръцки.

"Иезус Назарос рекс Иудерум" на латински.

Заповядвам: никой, намиращ се в мое подчинение, независимо от чина и длъжността му, да не дръзва в лекомислието си да се противопоставя на тази присъда на

самоотлъчилиия се от юдейската вяра, както е определено от мене, според постановлението на римските царски закони! Свидетели на нашето решение са:

От племето на Израиля: Руан, Даниил, Рамбинил, Йонакин, Ротим, Йотавел и Периколан.

От царството и римското княжество: Лукиос, Стетилиос и Максимилиос.

От фарисеите: Барбос, Симеон и Бонели.

От висшите римски съдии: Рабан, Манданис и Бакаролас.

Съблюдетел на еврейските престъпления: Бутан.

Йерусалим, 23 март 4174 г. от сътворението.

Забележка: Свещеното писание докладва за това дело на Пилат съвсем накратко, само със следните няколко думи: "Пилат реши да изпълни искането им" (Лука 23:24).

От положените старания от страна на Пилат може да се открие неговия суров характер и непостоянна воля. Той желаел да помири беззаконието и лъжата с правдата и истината. Може би не е искал да има вражда нито с последователите на Исус, нито с жена си, която симпатизирала на Същия и на която чудният сън е едно истинско пророческо предсказание относно онова, което щеше да се изпълни с тези, които взеха участие в тази несправедлива присъда.

Евангелският доклад не ни дава текста на съдебното решение, взето от Ана, Каяфа, Пилат и Ирод в съдебната зала. Чрез тук цитирания текст на присъдата може да се разбере, че съдебният процес против Христос не е бил разглеждан основно в съдебната зала на Пилат, където правосъдието се раздаваше по здравите правни римски закони. Щом като Пилат не е намерил никаква вина в Христос, тогава, въз основа на какво е издал заповед да Го бият? Кои римски закони предвиждаха биене и малтретиране на един невинен?

Но ако от всички отправени обвинения нито едно не се доказва и удостовери, за което ясно свидетелства измиването на ръцете на Пилат пред народа в знак, че Го намира невинен и иска да се измие от кръвта Му, тогава въз основа на кой пункт и параграф от римските празни закони той позволи Исус да бъде бит, малтретиран и най-после да получи позорната кръстна смърт? Истината обаче, всякога тържествува над неправдата, дори и тогава, когато като че ли последната е взела надмощие над първата.

Много поучения могат да се извлекат от този съдебен процес, при който висши римски прависти са допуснали толкова опущения на закона. В тази присъда могат да намерят добър урок и съдиите в наше време, като не изпускат от предвид участта на всички участници при даване на

несправедлива присъда над един Невинен. Нещо естествено и абсолютно необходимо е от днешните съдии да бъде препрочитан и добре изучен този процес, описан в Свещеното писание, макар и накратко... Юдеите мислеха, че само те имат право на свободно изповядване на религията си. Тази слепота ги доведе до най-ужасното престъпление, като поискаха да бъде смъртно наказан Този, Който се бореше и проповядваше истинската вяра в живия Бог.

Писмото на Понтий Пилат Клавдия Прокула,

писано до приятелката ѝ Фулвия Ромелия, относно последните събития от живота на Исус Христос.

Оригиналът на това писмо се намира в голямата антична библиотека в Италия, от където е преписано и изпратено на епископ Дионисий в Константинопол през 1643 г. Ето съдържанието му:

"Клавдия Прокула,

До теб, Фулвио Ромелия, поздрав!

О, ти моя вярна приятелко, ти ме питаш и молиш да ти опиша събитията, които са станали от деня на нашата раздяла. Някои от известията са стигнали до тебе; тайната обаче, в която са обвити, те безпокои и ти желаш да знаеш моето състояние. Отдавайки внимание на твоя неясен апел, ще се постарая да ти припомня от халките на веригата, от пръснатите спомени на моя живот и ако срещнеш обстоятелства, които ще те учудят, тогава спомни си, че творческите сили са непроникващи и обхванати от мрак за нашия безсилен и смъртен ум и знай, че е невъзможно за смъртните същества да променят съдбата на своя живот.

Аз няма да ти говоря за първите дни на моя живот, които отлетяха тъй бърже в мира на Нарбона, под родителската грижа и под твоята защита.

Ти знаеш, че с навършването на 17-та пролет от моята девственост, аз влязох в брачна връзка с римлянина Понтий, внук на една знаменита фамилия, който по онова време беше управител на Италия. Веднага след излизането ни от храма трябваше да отида с Понтий в провинцията, която той управляваше. Тръгнах не с голяма радост, но не и със съмнение след своя съпруг, който в сравнение с моите години можеше да ми бъде баща. Аз съжалявах твърде много за вас и за тихия дом на моите родители, за ведрите небеса на Нарбона, красивите паметници и нежната дъбрава на моя роден кът... Когато си спомня за това, облазявам ви с очи, пълни със сълзи.

Първите години на боя брачен живот протекоха спокойно. Небето ми подари един син, който ми беше по-мил дори от древната виделина. С него споделях през всичкото време на работата и живота си скърби и радости. Синът ми беше на пет години, когато Понтий по императорска милост беше назначен за пълномощник на Юдея. Тогава ние тръгнахме с поверените ни хора по един труден път. С време аз обикнах тази богата и плодородна провинция, която моят съпруг трябваше да управлява в името на Рим, владетеля на всичките народи.

В Йерусалим бях заобиколена от почести, но въпреки това живеех изолирана и самотна, поради гордостта и презрението на евреите. "Странни" и "езичници" ни наричаха те. Твърдяха, че ние с присъствието си оскверняваме святото им място, което техният Бог е обещал на отците им. Времето си прекарвах с детето в спокойните и красиви гори, където дивата свиня се хранеше с маслинови вейки, където палмите със своите величествени листа, по-красиви от тези на Делоса, се издигаха над дивите портокали, които цъфтяха между плодородните нарове. Там, под онази прохладна сянка, аз шиех покривки за олтарите на боговете. Понякога четях стиховете на Вергилия, които се твърде приятни за слуха и ободрителни за сърцето. Моят съпруг отделяше твърде малко време за мене. Той по природа е мрачен и скръбен. Въпреки силната му мишца, се показва твърде слаб да смири този народ, който е бил толкова време независим и по природа готов за бунт. Този непримирим народ е разделен на хиляди секти, но всички тези са обединени и народът е единен само по една точка - в бясната омраза срещу римляните.

Само едно семейство от Йерусалим от висшата класа ми изяви своето приятелство. Това е семейството на началника на синагогата Яир. Аз чувствах голямо удоволствие, когато посещавах неговата съпруга Саломия, която е пример на доброта, кротост, а особено запознаването, което направих с нейната дъщеря на дванадесетгодишна възраст Симида, мила и красива като Саронския блясък, на която косата най-много я разхубавяваше... Понякога те ми говореха за Бога на техните отци и ми четяха пасажи от техните свещени книги. И какво да ти кажа, Фулвио? Спомняйки си познатите хвалебни песни, съставени от Соломона за Бога Яковов, този единствен Бог, вечен и непроникнат от обичаите и пословиците, които ние приемаме от нашите олтари, именувайки ги богове; Всесилният и Милостивият, Който е израз на добрината, чистотата и славата; спомняйки си гласа на Симида, който звучеше като арфа, когато пееше светия химн за слава на Благотворителя и великия Цар на Израеля и аз се опитвах в своята самотност да свиря и Го хваля с инструмента си. До люлката на своя син аз падах на колене и Го призовавах често пъти, дори и

против моята воля молах този Бог за смирение и успокояване, в чиито мощни като желязо ръце повярвах. Аз поверих своята съдба и разсъдък като робиня на владетел на Него и да видиш, за голямо чудо, всякога бивах ободрявана и утешавана.

Не след много време Симида се разболя. Една сутрин, когато се събудих, ми казаха, че е увряла в обятията на майка си без много страдания. Обзета от скръб, научила печалната вест, аз взех детето си и отидох да ги посетя набърже и я оплача заедно с майка ѝ и оплаквачките ѝ. Стигайки до улицата, където е техният дом, моите слуги едва пробиха път да мина с тези, които ме придружаваха, тъй като много народ беше се натрупал около къщата. Изведнъж видях, че множеството започна да се оттегля, правейки път да минат една група хора, които идеха в този опечален дом. Цялото множество гледаше на тази малка група с голям интерес и учудване. В лицето на първия човек, който ги водеше, познах бащата на Симида, но вместо да го видя скръбен, аз прочетох израз на решително убеждение и надежда, които не можах да схвана напълно. С него вървяха още трима мъже, облечени бедничко и в груби дрехи, които по всичко изглеждаше, че са хора прости. След тях обаче, вървеше един мъж, който правеше най-голямо впечатление.

Вдигнах очите си, за да Го видя, но изведнъж бях принудена да оттегля погледа си от Него като от пред блестящото слънце. Струваше ми се, като че ли челото Му беше осветено, а около главата Му се образуваше светъл ореол, който наподобява златна корона. Косата Му падаше на раменете Му, съгласно обичая на жителите на Назарет.

Невъзможно ми е да ти обясня какво почувствах, когато Го погледнах. Почувствах силно вълнение, тъй като във всяка Негова черта се откриваше една неземна красота, същевременно Той вдъхваше чрез погледа Си едно тайнствено страхопочитание. Аз тръгнах след Него, без да зная къде отивам.

Вратата се отвори и аз видях Симида, положена на легло, заобиколена от светилници и аромати. Тя беше все още красива в онзи небесен покой, който почиваше над нея. Челото ѝ обаче беше бледо като цвета на корените, които бяха натрупани на нозете ѝ. Смъртта беше оставила следите си само около очите ѝ и изсъхналите ѝ устни. Саломия стоеше до нея онемяла и почти в безсъзнание. Струваше ми се, че тя не ме виждаше.

Ето че бащата на Симида се хвърли в нозете на непознатия за мен, който се приближи до леглото на умрялата. Бащата смирено стоеше до нозете на Непознатия и след като Му я показа с плачеш глас извика: "Господи мой,

дъщеря ми е в ръцете на смъртта, а ако Ти искаш, тя ще възкръсне!"

Аз треперех, когато чух тези думи. Сърцето ми като че ли престана да бие. Той хвана ръцете на Симида, съсредоточи силите си, после отправи пронизателния си поглед към нея и каза: "Момиче, стани!"

Симида се повдигна от леглото си като подпомогната от невидима ръка. Очите ѝ леко се отвориха. Нежното чувство на живота процъфтя съвсем леко около устните ѝ. После простря нежните си ръце към майка си и извика: "Мамо!"

При този вик Саломия се опомни. Майка и дъщеря, треперейки се прегърнаха. Тогава Яир коленичи пред Този, когото нарече Господ, целуваше дрехите Му и казваше: "Какво да правя, за да имам живот вечен?" "Да обичаш Господа и човеците!" - беше краткият отговор.

След тези думи Той стана невидим. Аз, без да съзнавам бях на колене. След като станах като от сън, тръгнах за вкъщи, като оставих зад себе си щастливото семейство, пълно с божествена радост, радост, която перо не може да опише.

Вечерта, когато се хранехме, аз разказах на Понтий това, което бях видяла и чула. Той си наведе главата и каза: "Ти си видяла Исус Назарянина, който е предмет на омраза; обезценен от фарисеите, садукееите, партията на Ирод и горделивите левити в храма. Тази омраза расте ден след ден и едничката мисъл на всички е да Му отнемат живота. Думите на Назарянина обаче са думи на мъдрец, а чудесата Му идат от силата на истинския Бог!"

"Но защо го мразят те тъй много?", - запитах аз. "Защото изобличава техните обичаи и лицемерието им. Аз чух веднъж да казва на фарисеите: "Гробища варосани! Рожби ехидни! Вие слагате тежък товар на раменете на вашите братя, който не искате да докоснете дори с малкото си пръстче. Вие давате десятък от кимона и копъра, но много малко се интересувате за изпълнението на закона, вярата, правдата и милостта!" - Разбирането на тези думи е дълбоко и е истинно. Той е оскърбил тези надути и горделиви хора и затова е създадена една мрачна атмосфера около бъдещето на Назарянина."

"Но ти ще Го защитиш, нали?" - извиках възмутена от думите му. "Силата ми е твърде слаба в сравнение с тази на този бунтуващ се и покварен народ. Аз ще трябва да страдам душевно много, ако се пролее кръвта на този Мъдрец."

След тези думи Понтий стана и влезе в стаята си, дълбоко умислен, а аз останах с неопишуема болка и скръб. Наближаваше денят на безквасните хлябове. На този тъй голям и значителен за евреите празник в Йерусалим се събира множество народ от всички места на Юдея, за да донесат в

храма тържествените жертви по случай празниците, които трябваше да станат в четвъртък пред този голям празник. Наскърбен, Пилат ми каза, че бъдещето на Назарянина е твърде неутешително. За него е направено вече съзаклятие и възможно е още тази вече да бъде предаден в ръцете на първосвещениците. Аз потреперих, когато чух тези думи и го попитах: "Но ти ще Го защитиш ли?" "Мога ли да направя аз това?" - отговори Понтий с мрачен поглед.

"Съдбата, за която говореше Платон, че е постигала някои си праведници струва ми се, че ще постигне и Исус. Той ще бъде измъчван, обезценен и предаден, за да бъде осъден на сурова смърт".

Настана време за спане. Когато легнах и турих главата си на възглавницата, за да заспя, ето че тайнствени сили обзеха мислите ми. Аз видях Исус тъй, както Саломия описваше техния Бог. Лицето Му блестеше от славата, както слънцето блести. Той летеше върху крилата на херувимите. Пламъците, които изпълняват волята Му се спираха по облаците. Струваше ми се, че Той беше готов да съди народите, събрани около него. С простирането на мощната Си десница Той раздели праведните от неправедните. Първите възлязоха при Него пълни със славата на вечната младост и божествената мощ, а последните бяха хвърлени в огнено езеро. Те горяха в огън, който в сравнение с Ереба и Флехтона е нищо. Тогава божественият съд отправи вниманието към раните, които са изпъстрили тялото на Исус и каза със силен като гръм глас: "Върнете ми кръвта, която Аз пролях за Вас!"

Тогава тези нещастници молеха планините и пещерите земни да ги погълнат. Напразно се чувстваха те сигурни пред страданията. Напразно се чувстваха безсмъртни и непокорни през отчаянията. Те погинаха. О, какъв сън, или по-добре казано, какво откритие!

При пукване на зората, когато златните лъчи на изгряващото слънце осветяваха куполите на храма, аз се събудих и станах с угнетено сърце от ужасите, които видях и застанах на прозореца, за да поема чист въздух. Но струваше ми се, че от към центъра на града се чуваха все по-силно и по-силно шум, викове, писъци, проклинания, които бяха по-ужасни от разярените вълни на океана. Аз се вслушах по-внимателно. Сърцето ми биеше боязливо, а челото ми беше покрито със студена пот... Не след много време чух, че този шум се приближава близо до мене, докато най-последно разярената тълпа, създаде този шум, стигна до стълбите, които водеха към съдебната зала.

Дълбоко загрижена от това, което ставаше, взех детето и се завтекох към съпруга си. Стигайки до вътрешната врата,

която води към съдебната зала и чувайки големия шум от гласове, аз не се осмелих да вляза вътре, а само погледнах през кадифената завеса.

Каква гледка, Фулвио! Понтий стоеше на трона си, направен от слонова кост, в пълна слава, обкръжен от висшия съвет. Той даваше вид на спокойствие и безстрашие. Аз обаче, схванах голямото му безпокойство.

Пред него с вързани ръце, разкъсани дрехи от претърпените малтретирания и с окървавено чело стоеше спокоен и тих Исус Назарянинът. По чертите на лицето Му не можеше да се прочете нито гордост, нито страх. Той беше спокоен, подобно на невинно покорно агне. Кротостта Му бе изпълни със страх и ужас, тъй като в ушите ми все още звучаха думите Му: "Върнете ми кръвта, която Аз пролях за Вас!"

Около Него стоеше множеството, побесняло от гняв, което Го бе довело за осъждане. Към тази тълпа са се съединили множество пазачи и слуги на левитите и фарисеите, стоящи с крайно разгневени погледи. Последните се различаха от общата тълпа по пергаментовите етикетчета, на които бяха написани различни текстове от закона и стояха вързани на челата им. Тези лица кипяха и бяха пълни с омраза, като че ли пред тях блестяха адските огънове и сякаш духовете на Ненера размесваха гласовете им с диви викове, подобни на тези на побеснели зверове.

Най-последно, след като Пилат даде знак, настана тишина.

- Какво искате от мене? - попита той.

- Искаме смърт на този Човек, Исус Назарянина! - извика един от свещениците от името на целия народ. - Ирод го праща при тебе, за да изречеш ти присъдата.

- В какво Го обвинявате? В що се състои страшната Му вина?

След тези въпроси отново се разнесоха ужасните писъци.

- Той предрича разрушението на храма, именува се Цар на царете, Христос - Син Божи. Оскърбява свещениците от Аароновото племе - викаха левитите.

- Да бъде разпнат! - викаше разяреното множество. Този шум звучи и сега в ушите ми, а образа на Праведната жертва стои и сега пред очите ми. Тогава Пилат се обърна към Исус и Го запита с престоурени думи:

- И тъй, Ти Цар Юдейски ли си?

- Ти казваш - отговори Исус.

- Ти ли Си Христос - Син Божий? - пита отново Пилат.

Но Исус не отговори нито дума. Писъците се подновиха, но те вече приличаха не на човешки, а на виене на гладен тигър. Те викаха:

- Дай ни Го, за да умре на кръст!"

Отново Понтий им заповяда да мълчат, казвайки им: "Не намирам никаква вина в този Човек и ще Го освободя!"

- Дай ни Го! Разпни Го! - повтаряше множеството.

Не можах повече да слушам и изпратих един от слугите да повика Понтий, за да поговоря малко с него. Понтий напусна съдебната зала без забава и дойде при мене. Аз се хвърлих в нозете му, като го молах: "За най-драгото и най-скъпото ти, за детенцето ти, този свят залог на нашето съединение, не ставай съучастник в проливане кръвта на този Праведник, Който е подобен на безсмъртния Бог. Аз го видях на сън тази нощ, заобиколен от божествена слава. Той съдеше човечеството, което стоеше и трепереше пред Него. Измежду нещастниците, които бяха хвърлени в огненото езеро аз сега виждам лицата на тези, които искат смъртта Му... Тази се да не вдигнеш пресветата си ръка против Него. О, вярвай ми, само една капка от тази кръв ще определи за веки твоята съдба!

- Всичко, каквото става тук, застрашава и мене - ми отговори Пилат, но какво мога да направя аз? Защитата на римската гвардия е твърде слаба в сравнение с този разгневен народ, който е подтикван от демоните. Нещастията ни застрашава и такава присъда искат събитията, от които се очаква отмъщение. Успокой се, Клавдио! Иди с детето в градината! Твоите очи не са създадени да гледат подобна кървава сцена!

След тези думи той излезе и ме остави сама. Аз изпаднах в униние и дълбока скръб. Исус все още беше прицелна точка на всички подигравки и малтретирания в съда и от страна на множеството и грубите войници. Поради безграничното търпение на Исус, техните страсти се разгоряваха. Понтий се върна ужасен на трона си, когато чу отново силните писъци на тълпата:

- На смърт, на смърт!

Съгласно една стара традиция, в знак на добродетелност управителят освобождаваше по време на празниците на безквасните хлябове по един от осъдените на смърт. В това Божествено дело той се допитва всякога до народа. Възползвайки се от поменатия обичай, Понтий се опита да освободи Исус и със силен глас попита народа:

- Кого искате да ви освободя за празниците - Варава или Исус, наречен Христос?

- Освободи Варава! - викаше множеството.

Варава беше един вулгарен престъпник, познат в цялата околност и, знаейки ужасните престъпления, които той беше направил, Пилат запита отново:

- Но какво да направя с Исус Назарянина?

- Да бъде разпнат! - викаха те.

- Но какво зло е направил?

- Да бъде разпнат, да бъде разпнат! - с още по-голяма ярост викаше разгневеният народ.

Понтий наведе безсилен глава. Смелостта на тълпата растеше, а на Понтий се струваше, че е заплашен и че властта му и тази на Рим са в опасност. В Йерусалим нямаше друга защита, освен неговата група. Смущението в Пилат растеше и се увеличаваше от това, че малцина от местните войници бяха положили клетва на нашия орлов знак. Безпокойството растеше с всяка нова минута. Никога не съм била свидетелка на такива сцени и не съм чувала толкова силен шум, дори размириците във Форем не са имали толкова силно влияние на слуха ми, както сега в този бунтуващ се град. Никъде из града не се виждаше знак на спокойствие и мир. Пълно спокойствие почиваше само върху челото на жертвата.

Малтретиранията, подигравките, общото унижение и мъченическата смърт не можах да помрачат небесния и светъл поглед на Този свят мъченик. Тези очи, които дадоха живот на дъщерята на Яир, гледаха на мъчителите с неопишимо от мир и любов съжаление. Без съмнение Той страдаше, но страдаше с радост. Струваше ми се, че духът Му се издигаше към невидимият трон като чист пламък.

Съдебната зала беше пълна с народ, приличаше на разгневена река, чиито води удряха на това място, идещи от гората Сион, където бе издигнат храмът и всяка минута се прибавяха нови гласове към този адски хор. Най-последно моят мъж, уморен и застрашен, беше принуден да се съгласи с решението на тази яростна тълпа. О, фатален час на погибел!

Понтий стана от трона. Лицето му изразяваше неопишимо смущение и смъртен ужас. Символично той изми ръцете си в легена с вода, като казваше:

- Аз съм невинен от кръвта на този Праведник!

- Да бъде върху нас и нашите чада! - реवेशе нещастният и полудял народ, който започна да се трупа около Исус. Палачите като побеснели Го отнеха. Аз проследих с очите си жертвата, която се водеше към жертвеника. Изведнъж, поради сърцебиене, преди очите ми притъмня; струваше ми се, че животът ми е достигнал своя край. Аз бях отнесена от прислужничките си до един прозорец, който гледа към двора на съда. Наведох се и видях по двора следи пролята кръв.

- Тук са били Назарянина с камшик - казваше ми една от прислужничките ми.

- Ето там Го коронясаха с трънен венец - казваше друга.

- Войниците Го подиграваха, казваха Му "цар на юдеите", удряха Го по лицето. Сега Той предава душата Си - отговори трета.

Всяка от тези думи прорязваше сърцето ми като с нож. Подробностите на тези ужасни беззакония увеличиха моята скръб и страданията ми, които чувствах в гърдите си. Почувствах, че се разиграват свръхестествени явления в този тъй нещастен ден. Струваше ми се, че мрачността на небето схождаше със скръбта на моето сърце. Големи, черни и мрачни облаци в различни форми плуваха над земята, а от сблъскването на облаците се получаваха светкавици, които очите ми никога не са виждали, а екотът на гръмотевиците се разнасяше надалеч.

Градът утихна от шума, като замислен за своята съдба. Всичко мълчи, като че ли смъртта беше докоснала до всичко живо своите черни крила. Неописуем ужас ме принуди да съсредоточа погледа си в една точка, от която идеше някаква опасност. Когато притиснах детето си до гърдите си, аз очаквах една голяма опасност. Към деветия час през деня тъмнината ставаше все по-страшна. Изведнъж се появи силно земетресение, което раздвижи всичко. Човек можеше да си помисли, че свършека на света настъпва и природата се стреми към първобитния си хаос. Паднах на земята. Една от моите жени, по рождение еврейка, точно в това време влезе в стаята ми бледа, отчаяна; от очите ѝ лъхаше неописуем ужас и с изплашен глас извика:

- Дойде последният ден! Бог известява това чрез чудеса. Завесата, която разделя в храма светая от светая светих се раздра на две отгоре до долу. Горко и за светия храм. Говори се, че много гробове са се отворили и мнозина са видели праведните да възкръсват. Това са тези, които от дълго са изчезнали от Йерусалим; пророци и свещеници от времето на Захария - убит в храма, до Иеремиа, който предрече падането на Сион. Мъртвите си предвестяват гнева Божи. Наказанието на Всемогъщия се разпространява като пламъци!

Когато чух тези думи, струваше ми се, че изгубвам ума си. Повдигнах се и едва се влачех на нозете си. Излязох на стълбата. Тук срещнах стотника, който беше влез участие в малтретиранията на Исус. Никога сърцето ми не е биело тъй силно, както в този момент. Той беше неразположен и изтощен от мъки и размисления. Аз исках да го разпитам по-подробно за случилото се, но той мина покрай мене, говорейки на себе си:

- Този, когото ние убихме, беше наистина син Божи!

Аз влязох в голямата зала. Там стоеше Пилат, който беше покрил лицето си с ръце. Когато си повдигна лицето при моето влизане, каза ми отчаян:

- Ах, защо не те послушах, Клавдио! Моето помрачено сърце няма никога вече да вкуси спокойствие. Защо не защитих този Мъдрец дори с живота си?"

Нямах вече смелостта да му говоря, не намирах думи да го развеселя. Мислите ми се отправиха към нещастията, които неминуемо идеха. Нашата гробна тишина се нарушаваше само от еката на гръмотевиците, които се разнасяше по коридорите на палата.

Без да обръща внимание на бурята, един старец застана пред палата. Въведен биде при нас и със сълзи на очи, хвърляйки и се в нозете на Пилат каза:

- Именувам се Йосиф от Ариматея. Дойдох да те помоля да ми позволиш да взема тялото Исусово от кръста и го погребя в моя гроб.

- Иди и Го вземи! - отговори Понтий, без да повдигне очите си и го погледне. Старецът излезе. Аз видях, че с него тръгна и една група от жени, облечени в дълги дрехи. Докато чакаха стареца на портата, те покриваха лицата си.

Тъй се свърши този страшен ден... Исус беше погребан в гроб, изнесен в една скала, а на входа на гроба се постави стража.

Но, о, Фулвио, на третия ден, пълнен с блясък, слава и победа Той се яви в този град. Беше възкръснал. Изпълни се предсказанието и Той триумфираше над смъртта. Явил се на учениците си, на приятелите си, а най-последно на голямо множество народ... Това свидетелстваха учениците Му, запечатвайки свидетелството си със собствената си кръв. Те започнаха да разнасят учението Му и вестта за възкресението Му пред началниците, предателите и съдиите. Цялото Свое учение Той бе поверил на няколко рибари от Галилея. Това учение се разпръсна по цялата империя. Тези неизвестни до сега люде ставаха все по-прочути, следствие своите сладки, пълни с живот и сила думи. Новата вяра расте като синапено зърно. Тя е истинския плодоносен корен, на който ще се покорят всички останали фалшиви корени, т.е. фалшиви религии.

От това време на моя мъж му тръгна все на зло. Обвинен за случая от страна на Сената и лично от Тиберий, който беше завладян от омраза против юдеите, Пилат започна да се съмнява дори в тези, чиято страст и желание беше изпълнил и животът му от ден на ден се изпълваше с мъка и отрова. Саломия и Симида сега вече гледаха на мене със страх и съмнение. Те вече виждаха в мене една жена на гонител и примка за техния Господ. Станаха последователи на Този,

който подари дъщерята на майката и майката на дъщерята. Аз забелязах вместо кротост да треперят лицата им от недоверие, когато ме гледаха. Отведнъж престанах да ги посещавам. През моето усамотение се отдадох на непрекъснатото изучаване на разпространяващото се с голяма бързина и мощ Исусово учение.

О, скъпа приятелко, колко незначително и суетно е учението на нашите мъдреци и големци в сравнение с това на Исус, което иде единствено от Бога! О, колко дълбоки са тези мъдри думи! Колко мир и доброта вдъхват те! Единствената ми утеха е да ги чета и постоянно да ги чета!

След изтичане на няколко месеца Понтий биде свален от поста. Ние трябваше да се върнем пак в Европа, движейки се от град на град. През цялото време той носеше със себе си своята скръб, мъка и смирение, предизвикани от душевното му безпокойство. Аз отидох с него, но какъв е животът ми сега? Приятността на мрачния живот не е вече между нас. Той виждаше в моето лице постоянно недоволство за извършеното от него голямо престъпление, а също и аз виждах непрестанно в неговия образ грубия кръст, облят с алената кръв на Този, Който той, нещастният и беззаконен съдия, осъди. Нямам вече смелостта да повдигна очите си и да го гледам в лицето. Звукът на думите му, този глас, който изрече неправедната присъда над един праведник пронизват и нараняват сърцето. А когато взе легена, за до умие ръцете си, струваше ми се, че той не ги потапя в чиста вода, а в топлата кръв на Този, чийто следи не могат да се изтрият никога. По едно време поисках да му говоря за разкаяние и покаяние за сторения голям грях, но никога няма да забравя дивия му поглед и пълните му с гняв думи, в които се откриваше неговото безпомощно отчаяние.

Не след много време детето ми умря в обятията ми, но аз не го оплаках. Блажено е! То умря блажено, избави се от проклятието, което ни преследваше. То сне от гърба си голямото проклятие, което лежеше върху него, поради престъплението на неговия баща... Нещастieto ни преследваше постоянно по причина, че във всички страни вече има християни. Дори и тука, в това диво отечество, намиращо се край морските вълни и страшните канари ние се молим за защита... Дори и тук може да се чуе с какво отвращение се изговаря името на моя съпруг от тези, които бяха изпратени да проповядват учението Му. В своите обяснения за вярата в Исус те бяха писали и думите: "Той беше разпнат по заповед на Понтий Пилат".

Ужасно и мрачно проклятие, което ще се повтаря през всичките векове!

Прощавай, Фулвио! Плачи и жалей ме и ти! Да ти помогне провидението и праведният Бог да ти даде щастие, което някога сме си пожелавали една на друга!

Прощавай!

Едно обяснение на гореизложеното писмо

Съгласно някои исторически документи, Пилат Понтийски, изгубвайки прощателно упование и милост от Бога, се е самоубил, както направи и Юда. Жена му обаче, умряла като християнка и страдала за Христовата вяра. Гърците я слагат измежду своите светии. Нейният ден те празнуват на 24 декември.

Ето какво ни казва историята на Никифор Калист т. 2 гл. 10 за смъртта на Пилат: "Един фалшификатор събира в гората Гаризин множество самаряни с цел да им покаже съдове, скрити лично то Мойсей. Чувайки Пилат за това събрание, за което той мислил, че е бунт против римляните, използвал случая да си отмъсти на тези, които мразел, поради тяхното беззаконие. Той ги обсадил с кавалерия и заповядал да избият началниците им, а множеството да разпръснат със сабите си, като погубват всекиго, когото настигнат. Самарийските жители, близки на убитите се оплакали на сирийския управител Витимия, брат на Цезаря със същото име, тъй като под негова власт принадлежали и провинциите на Юдея. Пилат бил намерен от Витимия за виновен. Тогава издал заповед Пилат да замине за Рим, за да се представи пред Цезарь Тиберий. А той също бил недоволен от него вследствие оплакванията, направени от Мария Магдалена за неговия неправилен начин на действие. Пилат не можел да се оправдае пред Тиберий, по която причина бил интерниран в Галия през 37 г. сл. Хр. От там го изпратил във Виена, където се е самоубил вследствие гризенето на съвестта и душевно разстройство."

Писмото на Пилатовата жена хвърля голяма светлина върху събитията около смъртта и възкресението на Господ Исус Христос и потвърждава още повече и с по-голяма яснота докладите на евангелията. То заслужава голямо внимание, тъй като тя, в качеството си на съпруга на Пилат, е била в най-тесни и интимни връзки с него, главния съдия на Исус. Писмото ѝ прави разкритие за светиите, които са възкръснали при смъртта на Господа. Тя казва, че това са били "пророци и свещеници". Тъй че с най-голяма точност можем да заключим, че 24-те старци, които е видял пророкът от Патмос - Йоан, са част от възкресените при смъртта на Исус. Нейният сън схожда с видението на Йоан в Откровение 6:16-17.

* * *

Ревизиране на съдебния процес против Исус Христос

Чудно нещо стана в наши дни. Еврейската нация разглежда съдебния процес на Исус Христос и го намира за несправедлив, а Христос – за личност, която не подлежала на съдебните решения. Много е естествено, че римският съд е бил много виновен.

За по-добро обяснение на този процес тук прилагаме разглеждането на съдебния процес и ревизиране на делото на Христос – макар и накратко.

Не много отдавна вестниците публикуваха едно желание на еврейските първенци да се състави един нов съд, който да ревизира делото на Исус и да отсъди отново присъдата Му.

На 25 юли 1931 г. стана разглеждане на процеса, за който вестник "Телеграф" докладва следното: "Йерусалим, 25 юли 1931 г. Според съобщения, направени по-рано, днес стана разглеждане и ревизиране на съдебния процес против Исус Христос, осъден на смърт. В 4 часа сутринта съдебната зала беше препълнена и беше необходима намесата на полицията, за да спре по-нататъшното влизане в залата.

В началото на разискванията присъстваха много юрисконсулти, доктори по право и юристи от всички страни, които бяха поканени да вземат участие при разглеждане на въпросния процес. Адвокатският кадър беше съставен от най-бележитите мъже на еврейската нация, които още от началото поеха задължението с всичката справедливост да удостоверят грешката на горната присъда, дадена в миналото. Председател на съда беше д-р Велдайзел, един от най-бележитите еврейски законници. Защитата пое адвокатът Райхевев, а обвинител беше д-р Бландайслер.

Разглеждането на процеса започна от 14,30 часа. Председателят даде думата на обвинителя. Д-р Бландайслер отвори една папка с документи, които имаха над 1000 страници, писани на машина. Той започна да говори, че съдът, който е осъдил Исус е действително справедлив, тъй като в онова време никой не е можел да види в лицето на Исус Сина Господен, освен Неговите ученици. Той е бил вреден за обществото като опасен конспиратор, който събирал около себе си личности, за да се противопостави на властта и който проповядвал една неосъществима религия. Той е трябвало, според мнението на обвинителя да бъде осъден, както много други преди Него.

По-нататък обвинителят продължава да обвинява жестоко мъченика, осланяйки се на доказателствата от своите документи, а след като завърши обвинението си, което трая 4 часа, той помоли съда да потвърди присъдата от миналото, тъй като това е негов дълг и правна необходимост.

След това председателят на съда даде думата на защитника - адвоката Райхевев. При най-дълбоко мълчание и при затаен дъх от страна на събранието той става. Своео слово той казва, че ще докаже, че присъдата е несправедлива и че Исус е жертва на множество съдебни грешки в нова време. Той казва, че Христос не можеше да бъде осъден на смърт, тъй като не е извършил никакво престъпление. Той е проповядвал само една религия, което е носела спасение, на която човешкият егоизъм в онова време не е искал да обърне внимание и я приеме. Как може да бъде обвинен Христос за някаква грешка. Никой нямаше никакво доказателство. Той припомни думите на Пилат, който рече: "Аз не намирам никаква вина в Него", и в знак на невинност Пилат уми ръцете си пред Неговите обвинители; но понеже те са го заплашили, че ще го наклеветят на Цезаря, са го принудили да предаде Христос в ръцете им.

Защитникът продължи защитата с омайващо сладкодумие, молейки заклетите да не бъдат егоисти и заради държавните интереси да не жертват справедливостта. Той им обърна внимание върху осъдения в миналото, как Той сега е в небето и е готов да прости неправдата, заради която понесе много страдания. След една защита от 5 часа защитникът приключи искането си. Заседанието се суспендира, а заклетите се оттеглиха в ревизионната зала за обсъждане.

Когато заседанието отново се откри, председателят прочете следната резолюция: "Четири гласа за, един против". Осъденият беше оправдан, тъй като се доказва напълно невинността Му. Неговото обвинение беше едно от скръбните заблуждения, което доказва божественото наказание върху еврейската нация, докато бъде освободена от виновността си.

Защитата биде посрещната с множество овации. След приключване на процеса посетителите напуснаха съдебната зала. След 1900 години юдейските ръководители признаха голямата заблуда на миналото и множеството съдебни грешки, които техните прадеди са извършили на същото място, където сега техните приемници произнасят: "четири гласа за, един против". Но колко празно и без всякаква тежест беше обвинението на д-р Бландайслер, че религията на Христос е непозната и само учениците Му са я познавали, а също, че само на тях били известни свръхестествените прояви на Неговата Божествена сила. Дали истината и правдата зависят от одобрението на народа?

Колко упорит и тиранически е предразсъдъкът против Сина Божи. Христос беше готов да умре за изкупване греховете на човеците, но фактът, че водителите на народа жаднееха за кръвта Му, направи чашата на страданията Му още по-горчива.

Иешуа от Назарет

Историята на Иешуа от Назарет, наречен от гърците Исус През есента на 783 година от римското леточисление, която би била по наше летоброене 62 година, един римски лекар именуван Ескулап Култелий, изпраща следното писмо на племенника си, римски офицер в Сирия:

"Драги ми племеннико,

Преди няколко дни бях повикан при един болен, именуван Павел. Той каза, че е римски гражданин, а аз мисля, че беше евреин, благовъзпитан и с добри обноски. Впрочем, научим, че е тук по дело с призовка по решението на някой провинциален съд от източно-средиземноморското крайбрежие. Описали ми го бяха като див и буен мъж, който говори против закона и народа. А аз го намирам, че е много просветен и честен.

Един от приятелите ми, които придружаваха често нашите войски в Мала Азия, ми каза, че чул да говорят за тоя човек в Ефес, където той дължал проповеди за някакъв нов и много странен бог. Запитах болния си вярно ли е това и подбуждал ли е народа да въстава срещу властта на нашия многообичан император. Павел ми отговори, че царството, за което той разказва, не е от този свят и добави някои странни твърдения, които не можах да разбера и които се дължаха може би на трескавото му състояние.

Обаче личността му ми направи силно впечатление и аз узнах с прискърбие, че бил убит преди няколко дни по пътя за Остия. По този повод именно ви пиша настоящето. Ще бъда щастлив, ако можете да научите в Йерусалим, когато отивате там за тоя приятел Павел и за необикновения еврейски пророк, който е бил негов учител. Нашите роби са много развълнувани от вестта за тоя така наречен Месия и някои от тях, които говореха открито за "новото царство" (какврто и да е смисълът на тия думи), бяха разпънати на кръст. Бих желал да зная какво вярно има в тия мълви и оставам ваш предан чичо:

Ескулап Култелий"

След шест седмици Гладиус Енза, капитан от седмата галска пехотна кохорта, отговаря на чичо си:

"Драги чичо,

Получих писмото и изпълних нарежданията в него. Нашата бригада бе изпратена преди две седмици в Йерусалим. В този град е имало много бунтове през миналия век, така че много малко сгради са оцелели досега. Прекарахме тук един месец и утре заминаваме за Петра, където има вълнения сред някои арабски племена. Ще използвам тази вечер да Ви дам исканите сведения, но Ви моля да не очаквате подробен доклад.

Разговарях с много старци от града, обаче малцина можах да ми дадат точни сведения. Преди няколко дни в нашия стан дойде някакъв търговец. Купих малко маслини от него и го попитах чувал ли е нещо за прочутия Месия, който е бил убит съвсем млад. Отговори ми, че го помни много добре, защото баща му го водил на Голгота (един хълм до града), за да присъства при изпълнение смъртното наказание на този човек и да му каже каква съдба очаква враговете на еврейския народ. Даде ми и адреса на някой си Йосиф, който бил личен приятел на така наречения Месия като добави, че най-добре ще бъде да го посетя и да го разпитам, ако желая да бъда добре осведомен.

Тази сутрин отидох при Йосиф, който е много стар. Бил е рибар в едно от сладките езера на тая област. Паметта му е още съвсем ясна и той ми разказа подробно всички събития, станали в смутните времена преди моето раждане.

По онова време в Рим царувал нашият велик и славен император Тиберий, а един офицер, именуван Понти Пилат управлявал Самария и Юдея. Йосиф познавал съвсем слабо този Пилат, Изглежда, че управителят е бил честен чиновник, оставил добро име като прокуратор на областта. В 783 или 784 година (Йосиф не си припомня точно) Пилат бе повикан в Йерусалим, за да потуши някакъв малък бунт.

Един младеж, син на наразетски дърводелец, бил обвинен, че повдига въстание против римската власт. Чудно е, че нашата разузнавателна служба, обикновено много добре осведомена, не била чула нищо по този въпрос, а когато направили разследване нашите агенти донесли, че дърводелецът е много добър гражданин и няма никакво основание за обвиненията му. Но както ми разказа Йосиф, еврейските свещеници били много възбудени против него, заради голямото му влияние сред бедните слоеве на еврейското население. Те уверили Пилат, че назарянинът говорил открито, че всеки грък, римлянин и дори филистинянин, който се старае да бъде справедлив и добър, заслужава същото уважение, което се пада на евреина, изучаващ денонощно стария Мойсеев закон. Доводите им изглежда не са направили голямо впечатление на Пилат, но когато простолюдието се събрало пред храма и заплашвало да убие на място Исус и учениците му, той решил да затвори дърводелеца, за да го спаси.

Понти Пилат не разбрал впрочем подбудите за това въстание. Когато искал от еврейските свещеници да му изкажат повода за недоволството, те крещели и викали: "ерес", "измяна".

Той разговарял надълго с него, разпитвал го за опасните учения, които според слуховете, Назарянинът

проповядвал край брега на Галилейското езеро. Исус му отговорил, че не се интересува от политика. Грижел се не за телесния, а за духовния живот на хората. Искал всички да обичат ближните си като братя и да се кланят само на един Бог, Който е Отец на всички живи същества.

Пилат, който бил запознат, както изглежда с учението на стотиците други гръцки философи, не намерил нищо бунтарско в думите на Исус. Според събрани от мене сведения, той се опитал отново да освободи този кротък проповедник и забавил изпълнението на присъдата. Но еврейският народ, подстрекаван от свещениците си, започнал да беснее. Подир тия събития в Йерусалим е имало вече няколко бунта и твърде малко римска войска за потушаването им. Свещениците изпратили доклад до властниците в Кесария, че Пилат станал жертва "на учението на Назарянина". Изпратени били искания за смяна на Пилат под предлог, че станал враг на императора. Знаете, че нашите губернатори са получили строго нареждане да избягват, до колкото е възможно всяко недоразумение с поданиците-чужденци. За да предотврати една гражданска война в Юдея, Пилат е трябвало да пожертва затворника. Иешуа се е държал достойно и простил на всичките си врагове. Бил разпнат на кръст сред освиркванията и оскърбленията на Йерусалимското население.

Това ми разказа старият Йосиф със сълзи за очи. На раздяла аз му дадох една жълтица, но той ме помоли да я дам на някой по-беден от него. Запитах го и за Вашия приятел Павел. Не го познава добре. Този Павел навярно трябва да е бил търговец на шатри, който изоставил занаята си, за да проповядва благовестието на един добър и милостив Бог, съвършено различен от Йехова, за когото еврейските свещеници говорят непрестанно. Изглежда, че след това Павел е обиколил Мала Азия и Гърция, проповядвайки пред робите, че всички са чада на един баща, който ги обича, че щастие очаква бедни и богати, стига да са се старали да живеят честно и да правят добро на болните и страдащите.

Надявам се, че отговорих задоволително на въпросите Ви. Цялата история ми се струва съвсем безопасна за сигурността на римската империя. Но ние, римляните, не сме могли да разберем хората от тия места. Съжалявам, че са убили Вашия приятел Павел, Надявам се да се завърна скоро и оставам какво винаги Ваш предан племенник.

Гладиус Енза".

Тези две писма са извадка от "История на човечеството" от Х. В. Луун.

Из "ИСТОРИЯ НА АРМЕНИЯ"

(Армдържиздат, Ереван, 1961 год.)

Историк: Мовсес Хоренаци

"Писмо на Апкар до Спасителя

Апкар Аршамов, световен княз,
до добродетеля и Спаса Исус, който се изяви на
Йерусалим.

Чух за Тебе и за леченията, които се извършват чрез
Твоята ръка без лекарства и корени, защото казват, Ти
правиш слепите да проглеждат, хромите лекуваш, прокажените
очистваш, злите бесове и духове изгонван; вЪобще лекуваш
тези, които се измъчват от дългогодишно боледуване. Ти също
така възкресяваш и мъртви.

Когато чух тези неща за Тебе, приех за себе си от тези
двете, че си едното: или Ти Си Бог, Който си слязъл от
небето, за да извършваш тези неща, или Си Син Божи, за да
вършиш тези неща. По тази причина Ти пиша, като Те моля да
се потрудиш да дойдеш при мене и да излекуваш болестта ми.
Също така чух, че евреите са недоволни от Тебе и искат да
Те измъчват. Аз обаче, имам един малък красив град, който
ще е достатъчен и за двама ни".

Тези, които написаха писмото срещнаха Спасителя в
Йерусалим. Това се потвърждава и от Словата на Евангелието,
че от езичниците имаше хора, които бяха дошли при Него. Но
те нямаха смелост да отидат и кажат това на Исус, но го
казаха на Филип и на Андрей, а те на Исус. Обаче нашият
Спасител не прие да отиде по това време, когато го канеше,
но удостои писмото на Апкар с отговор по следния начин:

страница 184

"Отговор на Писмото, което написа апостол Тома по
заповед на Спасителя:

Блажен онзи, който вярва в Мене, без да Ме е видял,
понеже така е писано за Мене: ... които Ме видяха, не
повярваха, а които не са Ме видели - повярваха и ще
живеят". А ти, който Ми писа да дойда при тебе, знай, че Аз
трябва да сторя само онова, за което съм изпратен. Когато
сторя всичко това, ще бъда възнесен при Него, при Този,
Който Ме е изпратил. И когато бъда възнесен, ще изпратя при
тебе един от тези Мои ученици, който ще излекува твоите
болести и ще ти дарува живот на благодат, както и на
всички, които са с тебе."

Това писмо донесе на Апкар бързоходният вестител Анан
и с него заедно живописен Христов лик, който до днес стои в
Епесия.

Забележка: Настоящият откъс е взет от "История на Армения", издадена от Армандържавиздат през 1961 г. в гр. Ереван.

Йосиф Флавий и свидетелствата му за Исус Христос

Най-бележитият юдейски историк от първия век сл. Хр. е Йосиф бен Матия, по късно наречен Флавий. Той бил съвременник на апостолите и свидетел на първото разпространение на християнството. Йосиф Флавий е роден в първата година от царуването на римския император Калигула - 37 - 38 г. сл. Хр. в Йерусалим; следователно наскоро след кръстната смърт на Исус Христос. Бащата на Йосиф, Матия, бил знатен свещеник в йерусалимския храм. По майка произхождал от царския род на Макавеите. Още като юноша проявявал големи дарования. Придобил блестящо равинско образование и възпитание, като се учил последователно в най-добрите школи на тогавашното време - на фарисеите, садукееите и есеите. Същевременно той с увлечение и с успех изучил тогавашната гръцка култура. Флавий не се отдавал на едностранно интелектуално развитие. С тази цел той прекарал три години в аскетично уединение под ръководството на пустинника Вануса. Още на 19 годишна възраст постъпил в редовете на фарисейска партия, защото там мислил, че най-добре ще може да разгърне своите способности в активна дейност в полза на своя народ.

Йосиф Флавий се посветил на свещеническо служене и както чрез своя сан, така и чрез своя висок личен авторитет пламенно отстоявал правдините на своя народ. Така още на 26 годишна възраст, около 64 г. бил изпратен в Рим, за да ходатайства пред император Нерон да бъдат освободени няколко негови събрата - свещеници, арестувани още от прокуратора Феликс (52-60). Тук той спечелил застъпничеството на императрица Попея и като изпълнил успешно мисията си пак се върнал в Палестина през 66 година. По това време вече било избухнало въстанието в Юдея против римското владичество. Патриотизмът на Йосиф не му позволил дълго да разубеждава сънародниците си и да склонява към примирие; той изоставил своето състояние на безучастен наблюдател на борбата за свободата на отечеството си. На него се паднало да ръководи въстаническите действия в Галилея, която се намирала в най-голяма опасност. Въпреки забележителната храброст на галилейските въстаници предвожданите но Веспасиан римски легиони сломявали бунтовете в град след глад. През лятото на 67 г. след отчаяна съпротива и обсада в продължение на

47 дни паднала и последната галилейска крепост - Йотапата. Тогава Йосиф се предал на римляните и бил отведен пред Веспасиан. Разярените бойци искали незабавно смъртта на въстаническият предводител. С удивително самообладание и с голямо умение се представил като пророк и предсказал на Веспасиан скорошна императорска корона. Така не само се спасил от смърт, но си осигурил и блестяща кариера. Като почетен пленник той придружавал навсякъде Веспасиан, а и сина му Тит до края на юдейската война. Когато Веспасиан станал император (69 г.), дал пълна свобода на Йосиф, както и своето фамилно име - Флавий. След падането на Йерусалим издействал от Тит да освободи много пленници. Той самият придружил Тит до Рим. Тук Веспасиан му предоставил своя пораншен дворец, удостоил го с римско гражданство и му отпуснал годишна издръжка и голямо владение в Юдея. Като придворен императорски летописец се посветил на писателска дейност. От уважение към големите литературни заслуги на Йосиф Флавий в Рим била издигната колона с негова статуя. Не е известна годината на смъртта му. Все пак може би е починал след 100 г. вероятно между 110 и 120 г., защото в края на автобиографията си говори за смъртта на Агрипа 2, който умрял в 100 г. сл. Хр.

Йосиф Флавий се проявил като даровит писател и историк. Неговите съчинения са общоприет авторитетен извор за еврейската история от началото на разрушаването на Йерусалим. Писал съчиненията си на гръцки език, защото били предназначени за гърците и римляните. Главният му литературен труд е "Юдейска археология" или "Юдейски древности", състоящ се от 20 книги. В него се описва историята на еврейския народ от сътворяването на сведа до избухването на юдейската война против римляните през 66 г. сл. Хр. Продължение на "Юдейски древности" е съчинението "За юдейската война" в 7 книги. В него се описват военните действия на юдеите против римляните от времето на Антиох Епифан (175-164 г. пр. Хр.) до разрушаването на Йерусалим през 69-70 г. сл. Хр. Във връзка с тези две съчинения е и трудът му "Животът", който представлява неговата автобиография. Съчинението "За древността на юдейския народ, против Апион" в две книги е апология на юдеите.

Тези трудове на Йосиф Флавий с научната си обективност и с високите си литературни качества извоювали на техния автор безсмъртна слава. Векове наред той бил най-популярният след библейските писатели и след светите отци. И днес почти всеки научен труд, който осветлява събития и лица от първите векове преди и след Христос е изпъстрен със свидетелства от неговите съчинения. Заради високите му научни и литературни достойнства блажени. Йероним го

нарежда наравно със Сенека между св. Йоан Богослов и св. Климент Римски. Въпреки някои недостатъци, които съвременната критика намира в трудовете му, те остават най-бележит исторически паметник за тогавашното време. Съчиненията на Йосиф Флавий за нас имат голяма ценност и поради това, че потвърждават по безспорен начин историческата действителност на много събития от старозаветната и новозаветната история включително и от земния живот на Исус Христос.

Ето дословният текст от "Юдейски древности" за Исус:

По това време (при управлението на Пилат Понтийски в Юдея - б.а.) живееше също и Исус, мъдър мъж, доколкото той може да бъде наречен човек, защото той извършваше удивителни дела като учител на хората, които приемаха истината с радост. Той привлече към себе си много юдеи, както и мнозина елини. И този беше Христос. Макар Пилат по обвинения на нашите народни първенци да го подхвърли на кръстна смърт, останаха му верни тези, които го бяха обикнали отначало. Тогава той им се яви на третия ден отново жив, както пророците Божии бяха предсказали това, а също така и хиляди други чудни неща за него. И до днес съществува община от християни, които се наричат така по неговото име".

Следователно безспорно е, че според Йосиф Флавий Исус Христос бил историческа личност. Това се потвърждава не само от споменатото изрично свидетелство на Йосиф Флавий за Исус Христос като "мъдър мъж" и "учител на хората", но и от цялото съчинение на Йосиф Флавий, било като се споменава за Исус Христос като за действителна човешка личност, а не като за някакъв обоготворяван митичен образ, било като се описват лица и събития от Новия Завет, свързани със земния живот на Исус Христос. Нека отбележим по-важните от тези места.

1. В книга XX, глава 9, точка 1 от своите "Юдейски древности" Йосиф Флавий пише: "Ана получил първосвещенство; той бил твърде необуздан, неимоверно дързък и предан на сектата на садукееите, които били много сурови в присъдите си... Тъй като той имал такава природа, след като Фест умря, а Албин още беше на път, използвал случая да събере съдиите и да осъди Яков, брат на Исус, който бил наричан Христос, заедно с някои други, които обвинил, че уж престъпили Закона, и веднага ги предал на бъдат убити с камъни".*

Този текст е неразделна част от разказа, в който се описва историята на рода на първосвещеника Ана. От историята е известно, че времето между смъртта на римския прокуратор Фест, управлявал Юдея от 60-62 г. сл. Хр. и

идването на новия прокуратор Албин (62-64) било използвано от първосвещеника Ана да разпали люто гонение против християните, при което обезглавил и Ерусалимската църква, като осъдил на смърт епископ Яков, наричан брат Господен. Църковният историк Евсевий Кесарийски предава същите сведения за мъченическата смърт на епископ Яков. Той бил убит от юдейските власти, тъй като "имало опасност целият народ да повярва на Исус".*

Това историческо свидетелство на Йосиф Флавий за Яков е изцяло автентично. Среща се на три места в съчиненията на Ориген, използвал екземпляр, в който не били внесени никакви допълнения от предполагаем християнски преписвач.

2. В книга XVIII, гл. 5, т. 2 от своите "Юдейски древности" Флавий описва Йоан Кръстител по следния начин: "Той бе добър мъж, който увещаваше юдеите да се упражняват в добродетели, да се придържат към справедливостта в отношенията си един към друг, да почитат Бога благоговейно и тогава да се кръщават... След това мнозина го последваха, защото те се бяха напълно въодушевили от неговите речи. Ирод започна да се страхува, че огромното му влияние върху масите може да предизвика въстание, тъй като изглеждаше, че хората следваха съвета му във всичко... И така, само поради подозрението на Ирод той бе окован във вериги, бе откаран в споменатата по-рано крепост Махерус и тук бе умъртвен."

Така обрисуваният образ на Йоан Кръстител напълно се покрива със сведенията за него в евангелията, даващи в много отношения по-подробни и по-точни сведения за живота, проповедническата дейност и мъченическата смърт на Йоан Кръстител. Автентичността на това свидетелство не се оспорва от отрицателите на християнството. Оттук следва изводът, че щом евангелията са исторически достоверни относно личността на Христовия Предтеча, те още повече са исторически достоверни относно централния обект на своите повествования - Исус Христос. Освен това цялата дейност на Йоан Кръстител е свързана с живота и мисията на Исус; тя не е нищо друго освен подготовка на хората да приемат идващия Спасител в лицето на Исус от Назарет.

3. Йосиф Флавий в "Юдейски древности" и "За юдейската война" е обрисувал още едно свързано с живота на Исус лице - римския прокуратор Пилат Понтийски. Той бил недалновиден и жесток управител, който с неразумните си действия предизвиквал народното негодувание и след това се опитвал да потуши с терор. За илюстрация на казаното ще приведем следния случай. Веднъж Пилат наредил на окупационните римски войски да влязат нощем в Ерусалим и да издигнат на видни места в свещения град статуи на римския император, за да им бъдат оказвани почести. Народът счел това за

несъвместимо - Мойсеевия закон и за оскърбително за неговото национално самосъзнание. Големи тълпи народ се събрали пред Преториума и настоявали да се вдигнат императорските статуи. Пилат дръзко отхвърлил народното искане. Броженето сред насъбрания се народ се засилило и продължило шест дни. Римските войници се оказали безсилни да разпръснат тълпата. Тогава Пилат заповядал на войниците да обградят събралите се с голи мечове. И това не уплашило юдеите. Те заявили, че са готови да загинат до един, но да не позволят да се нарушава Законът и да се осквернява свещеният град. Най-после Пилат бил заставен да отмени нареждането си.*

В Новия завет също се разказва за народни бунтове, които са станали по времето на Пилатовото прокураторстване. Евангелист Лука съобщава, че веднъж отишли при Исус Христос хора, които Му разказали "за галилейците, на които кръвта Пилат смесил с жертвите им" (Лука 13:1). За бунтовете през време на Пилатовото управление в Юдея говори и евангелист Март. Той разказва, че някой си Варава бил затворен "със събунтовниците си, които във време на бунт бяха извършили убийство" (Марка 15:7).

Ако образът на Пилат, както той е обрисуван в евангелията е исторически достоверен, то още повече исторически достоверно е главното действащо лице - Исус Христос.

Талмуд и свидетелствата му за Исус Христос

Най-забележителният труд на еврейската литература от първите векове на християнската ера е Талмудът. Названието на този забележителен литературен паметник означава "учение" (от еврейската дума ламат - уча). Талмудът представлява сборник от определения, разсъждения, тълкувания, съвети и научни сведения, съставени въз основа на Стария Завет и на юдейското предание. Началото на този литературен сборник е поставено сред вавилонския плен на евреите (606 - 536 г. пр. Хр.). Тогава около Ездра и Неемия се събрали т.н. соферими - книжници, които имали за задача да пазят Мойсеевия закон от унищожаване и да му дават вярно тълкувание. По-късно, когато се оформили идейните течения на садукееите и фарисееите, започнали се дискусии относно разбирането и изясняването на тайнствения смисъл на Мойсеевия закон. Резултатите от тези дискусии също залегнали в Талмуда. Така се появила Мишна, първата основна част на Талмуда. В нея се обхващали всички разпореждания и наредби за прилагането на закона с оглед едни или други лица и на една или друга конкретна ситуация. Съдържанието на Мишна обхващало устното предание, което ревностно се изучавало чрез чисто и продължително повтаряне. Такъв е

смисълът и на названието Мишна (от еврейския глагол шана, което означава повтарям и заучавам). Текстът на Мишна, който обхваща стари предания и учения от времето главно на първия век преди и след Христос получил окончателна редакция към края на втори век сл. Хр. чрез дейността на Иуда Ханаси (135-200 г. сл.Хр.), наричан още Хаккадош - Свети.

Мишна придобила голям авторитет и векове наред била ръководно начало за живота на евреите. За правилното разбиране, обяснение и прилагане на Мишна се трудили учените амореи (тълковници) живели между 200 и 500 г. Техните тълкувания на Мишна образуват втората част на Талмуда - Гемара, което означава завършек. Съответно на двете школи, в които се групирани и работили еврейските учени през това време: палестинска (в Тивериада и Кесария) и Вавилонска (в Нагарден и Сура) - оформили се палестинска и вавилонска Гемара, вследствие на което се съставили и два Талмуда: палестински и вавилонски. Последният е по-обширен и е намерил по-широка употреба.

Като имаме предвид, че Талмудът обхваща в себе си много коментари и исторически сведения, които произхождат от школата на Шамай Стари и Хидел Стари, чието време на разцвет съвпада със земния живот на Исус, напълно естествено е да търсим в този класически сборник на еврейската ученост сведения на Христос. Разбира се ние не можем да очакваме да намери в голямо изобилие от точни предания за живота и учение на Исус главно по две причини: Първо, Талмудът не е историографско съчинение, следователно в него се съдържат малко исторически сведения и второ - е проудейски религиозен писмен извор, поради което почти избягва да назовава Исус със собственото Му име и повече води фанатична полемика против учението Му.

Все пак сведенията, които предоставя за Исус и учението му са напълно достатъчни, за да подкрепят по безспорен начин истината на историческото съществуване на Исус. Ако в основата на християнското би стоял легендарен образ, а не действителна историческа личност на Исус Христос, съставителите на Талмуда в своята фанатична борба против тази "омразна секта", както те наричали християнството, на първо място биха използвали този съкрушителен аргумент.

Не е възможно, нито пък потребно да се приведат и анализират всички места от Талмуда, където се говори на Исус Христос. Ще се спрем само на най-старите сведения, записани от танаитите (от школата на Шамай Стари и Халел Стари) и се съдържат в Мишна и Бараитот*.

1. Между различните имена, с които Талмудът назовава Исус, напълно безспорно е "бен Пандера", "бен-ха-Пантера", "бен Пантори" или "Исус бен Пандера", т.е. Исус, син на Пандера. Това название е много старо. Още ученият Целз пред 178 г. чул юдеин да говори, че родителите на Исус били Мариам и Пантера, откъдето Исус бил наричан бен Пантера. Като предава това съобщение ориген обяснява произхода му с обстоятелството, че Яков, бащата на Йосиф и дядо на Исус бил наричан "Пантер". Оттук, според Ориген /Origenes. Contra Celsum, lib. I, cap. 32/ юдеите наричат Исус, сина на Йосиф, по името на дядо Му по плът. Учените Нич, Блек и Вернер Келер предлагат друго по-правдоподобно обяснение на названието Исус - бен Пандера. Според тях, то е неточно юдейско предаване на гръцката дума, т.е. "дева". Юдеите, като слушали от християните, че Исус е "син на дева", Го нарекли подигравателно "бен ха-Пантера" - син на Пантера. През годините това се забравило и името Пантера или Пандера било сметено за име на Исусовия баща по плът.

Какъвто и да е произходът на Исусовото име юдеите обозначаваха с него Исус Христос като добре познато на тях историческо лице.

2. В Талмуда се намира едно сведение за живота на Исус Христос, което притежава огромна историческа ценност. Дори само то би било достатъчно, за да се установи безспорното Му историческо съществуване. Исус се нарича със собственото Си име, като към него се добавя презимето "Назарянин" - Иешуа Ханоцери. Това място гласи дословно:

"В навечерието на празника Пасха Исус Назарянин беше повесен. Преди това четиридесет дни вървеше пред него глашатай, казвайки Исус от Назарет ще бъде убит с камъни, защото се е занимавал с магьосничество, съблазнявал Израила и отпаднал от правата вяра; който може да каже нещо за негово оправдание нека дойде и го каже. Тъй като не бе представено нищо за негово оправдание, той беше повесен в навечерието на празника Пасха." /Der Vdbilonische Talmud. Synhedrin. Fol. 43/ В един флорентински ръкопис на Талмуда същото място е уточнено, като се добавя, че повесването на Исуса е станало не само "в навечерието на празника Пасха", но и "в навечерието на съботата". /Joseph Klausner, 29/

В евангелията не се говори за 40-дневно глашатайство пред разпъването. Напротив, говори се, че Христос бил набързо осъден от Синедриона, чиято присъда веднага била потвърдена от римския прокуратор Пилат Понтийски и приведена в изпълнение. Евангелското известие за съденето на Исус е вярно, защото то отговаря на създалите се тогава обстоятелства и е в съгласие с римската съдебна процедура и римските закони, по които била произнесена окончателната

присъда над Исус. Бил наказан със смърт чрез разпъване на кръст. Поради предстоящото празнуване на Пасха юдейските власти искали бързо да осъдят и екзекутират Христос, като за това се възползвали от римската съдебна процедура и от римския наказателен закон. Но тъй като според юдейската съдебна практика след произнасянето на присъдата се предоставя възможност на осъдения в продължение на 40 дни да представи за себе си оправдание, съставителите на Талмуда са съчинили разказа за 40-дневното глашатайство преди изпълняването на смъртната присъда над Христос.

В споменатия текст не се казва, че Исус е бил разпнат, а повесен. Тази разновидност от евангелията се обяснява с обстоятелството, че разпъването на кръст като ужасно римско наказание не е било предвидено в юдейския наказателен кодекс. Аналогично на римското смъртно наказание "разпъването на кръст" в юдейската наказателна система е "повесването", т.е. обесването на дърво. Заради това и съставителят говори, че Христос бил "повесен", макар и да бил разпнат. За ранното обозначаване на Христовото разпъване на кръст като "повесване" авторитетно свидетелства апостол Павел. В послание до галатяните като цитира Второзаконие: "проклет е пред Бога всеки, обесен на дърво" (Вт. 21:23), ги отнася към Исус Христос, защото Той е могъл да ни изкупи от клетвата на закона, като стане заради нас клетва (Гал. 3:13).

3. На друго място в Талмуда се засвидетелства историческият характер не само на Христовата личност, но и на учениците Му. То гласи: "Исус имаше петима ученици: Матай, Накай, Нецер, Буни и Това" /Der Babyionische Taimud. Synhedrin. Fol. 43a; t.VII. 181/. Безспорно Татай и Това са Матей и Тадей (Матей 10:3, Марко 3:18). Според изследователя Самуел Краус, Накай е Лука, а Нецер Андрей, брат на ап. Петър. Някои отъждествят Буни с Никодим, тъй като на друго място в Талмуда (т. 3 с. 457) се говори за Накдемон бен Горион следното: "Името му е Буни, а не е Накдемон, но се нарича Накдемон, защото слънцето изгряло (арамейско накда) заради него. Бележитият еврейски изследовател на живота на Исус Христос проф. д-р Йозеф Клаузнер мисли, че името Буни е форма на името "Йоаханни" или "Йоанни", т.е. Буни означава ап. Йоан, брат на Яков Заведеев. (Пос. съч. с 33).

4. Освен за споменатите Христови ученици в Талмуда изрично се говори още за апостол Яков, който в Новия завет се нарича брат Господен и който е бил първият епископ и представител на Йерусалимската църква. Ето текстът: "Веднъж бен Дама, сестриник на раби Измаил, биде ухапан от змия, тогава дойде Яков от село Секхания, за да го излекува в

името на Исус бен Пандера" /Der Babyionische Taimud. Aboda Zara. Fol. 27 b; t.VII. 889/.

Не се съмнявали, че Исус извършвал чудеса и учениците Му в Негово име изцерявали болни. Обаче ги обяснявали чрез магьосничество и забранявали на последователите си да се възползват от тях дори в случай на опасност за живота. Талмудът изрично повелява: "Не позволявай да бъде церен от еретици, дори ако ти остава малко да живееш!" /Der Babyionische Taimud. Aboda Zara. Fol. 27 b; t.VII. 889/. При споменатия случай раби Измаил не позволил на ухапвания от змия да бъде изцерен в името на Исус Христос и преди това да му бъде доказано той издъхнал.

В Талмуда се намират още много места, където се говори за Исус Христос.

Тези сведения имат изключителна научна ценност, защото в тяхната автентичност никой не се съмнява. Талмудът е съставен, пазен и предаван от поколение на поколение от най-ревностни юдеи и равини. До него не се допирала ръката на никой християнски преписвач, за да може да внесе изменения или допълнения в текста му. Пък и образът на Исус, както е представен в Талмуда, макар и в основните си черти да е исторически верен, е толкова изменен и кощунствено изопачен, че неговите черти не биха могли да излязат изпод перото на никой християнин.

Древен есейски документ, свидетелстващ за земния живот на Исус Христос

От древните есеи, които проявявали голяма любов към истината и повишен интерес към Месия, е дошъл до нас следния документ. Член на Абисинското търговско дружество открил древен документ в Александрия в изоставената библиотека една страда, обитавана по-рано от гръцки монаси. Преведен е от латински и издаден на немски под заглавието: "Важни исторически разкрития за вида на Исусовата смърт според един древен ръкопис, намерен в Александрия".

Това писмо е написано от председателя на есейската община в град Ерусалим и е отправено до ръководителя им в Александрия. Авторът е съвременник на Исус и то е писано наскоро след разпъването Му на кръст. Ето някои пасаж:

"Мир вам, мили братя!

Вие сте чули за историята и за събитията, които станали в Ерусалим и изобщо в юдейската земя.

Ако смятате, че това е един брат от нашата свещена община, за когото неговите приятели сред еврейския и римския народи разказват, че е учил, правил чудеса и

пострадал в Йерусалим, то вие не напразно вярвате във всичко това. Той се намира Исус и е бил роден в Назарет."

По нататък се излагат сведения за раждането на Исус, за Неговите родители, бягството в Египет и за други евангелски събития, а най-обстойно се говори за Христовата кръстна смърт.

"И когато кръстовете бяха забити в земята, трябваше наказанието над Исус да се изпълни - към това принадлежеше и раздирането на дрехите Му. Но тъй като той, след като бе бичуван, бе лишен от тях и един войник му бе дал своята мантия, то трябваше предварително да го облекат в собствените му дрехи. Според предписанието на закона и приетия обичай, дрехите му бяха раздрани...

В страшни мъки и при следобедна горещина, която в тоя ден беше необикновено голяма и изтощителна, праведникът висеше на кръста. Римските войници му взеха дрехите като плячка, както повеляваше законът. Горната дреха разрязаха на четири части, обаче долната му дреха, която не бе съшита на части, а бе изтъкана цяла, не можаха да раздерат и затова за нея хвърлиха жребие.

Когато денят заедно със слънцето клонеше към залез, тогава дойдоха от града множество любопитни, а също и свещеници, изпълнени с престъпно отмъщение и се радваха на своята жертва. Те осмиваха измъчения до смърт и насърчаваха тълпата да го хули.

Исус обаче въздишаше тихо и отправяше изнурен поглед към небето. Той се чуваше, че недалеч оттук жени галилеянки от неговия род с глас плачеха и чупеха ръцете си до разкървавяване. Но тия ридания бяха заглушавани от тропота на множество коне, защото първосвещеникът Кайафа, яхнал кон, бе дошъл тук с голяма свита, за да осмее разпнатия Син Божи...

Надвечер страшно се разтресе земята. Римският управител се изплаши и почна да се моли на своите езически божества, като помисли, че Исус трябва да е някакъв любимец на боговете. Заметръсът прогони оттук изплашения народ в града и мястото се прочисти от тълпата. Тогава римският управител, който беше благороден човек с милостиво сърце, позволи на ученика Йоан да доведе близо до кръста Исусовата майка. Така стана, когато Исус чувстваше голяма жажда, защото страшни рани изгаряха ръцете и нозете му и устните му пресъхваха. Тогава един войник потопи в кисело вино една гъба, набодена на исопово стъбло и така му утоли жаждата.

Исус повери своята майка на Йоан. Започна да се стъмва, макар че сега пълнолуние трябваше да изгрее на небето. От Мъртво море потегли към нас червеникава, гъста

мъгла - и покри хълмовете около Ерусалим; тогава главата на Исус се наклони надолу."

По-нататък в разказа подробно са описани погребението и възкресението на Исус, но всичко от гледище на есейските убеждения и очаквания.

Този новооткрит древен есейски документ също потвърждава историческия характер на Исусовата личност и достоверността на много събития от земния живот на Христос.

Римски езически исторически свидетелства за Исус Христос

От римските писатели и историци от първия и втория векове сл. Хр. по-забележителни са следните:

Корнелий Тацит

Римският писател Корнелий Тацит (55 - 117 г. сл. Хр.) се слави като бележит историк и красноречив писател. Придобил блестящо риторическо образование, заемал важни обществени постове и изпълнявал висши държавни служби. През 88 г. бил избран за претор, през 97 г. - за консул, а при император Траян - за проконсул на Азия.

Голяма ценност и специален интерес за нас представляват Анализите на Тацит. Те обхващат 16 книги. За голямо съжаление този най-важен исторически извор за времето на императорите Тиберий, Калигула, Клавдий и Нерон, т. е. от 16 до 68 г. сл. Хр. не е запазено изцяло. В него се говори изрично за Исус Христос.

В Летописите, съставени между 115 и 117 г., Тацит пише с явна ненавист за християните по повод опожаряването на Рим през времето на император Нерон. Като съобщава за народната мълга, която обвинявала Нерон за подпалването на града пред 64 г., Тацит продължава разказа си: "За да унищожих тази мълга, Нерон започнал да съди и наказва онези, които народът ненавиждал за гнусните им дела и наричал християни. Това име те получили от Христос, който през управлението на Тиберий бий осъден на смърт чрез прокуратора Пилат Понтийски; но своевременно потушено, това мерзко суеверие отново избухна вече не само в Юдея, дето то се е появило за първи път, но и в самия Рим, където отвсякъде се счита и се възхвалява всичко ужасно и срамно. И така, отначало били хванати тези, които открито се обявявали за християни, а по-късно по техни показания още голямо множество. Но вината им за предизвикването на пожара не могла да се докаже; истинската им вина се състояла в ненавистта им към човешкия род" /Tacitus. Annales, lib. XV, cap. 44/.

Автентичността на това свидетелство за Исус като историческа личност е несъмнена и не се оспорва от задълбочените познавачи на този въпрос.

Гай Светоний Транквил

Съвременник на Тацит е Светоний – бележит римски историк. Той е живял от 65 до 135 г. сл. Хр. Получил от император Траян (98-117) титлата трибун, а от император Адриан (117-138) бил удостоен с високата длъжност – императорски частен секретар. Светоний написал много съчинения въз основа на най-достоверни извори: държавни архиви, мемоари, устни предания. Запазено е само съчинението му "Животът на дванадесетте императори" от Цезар до Доминициан. Написано е около 120 г. В него на два пъти се говори за християните. На едното място засвидетелства известния факт за гонението им от Нерон. В този текст Светоний подобно на Тацит нарича християните "хора от новото и зловредно суеверие" /Suetonius. Nero. XVI/. На друго място – в биографията на император Клавдий Светоний записва много по-ценно съобщение. Както е известно, император Клавдий управлявал от 41-54 г. "Той – пише Светоний – изгони от Рим юдеите, които вдигаха голям шум заради подбудителя Христос" /Suetonius. Claudius. XXV; 154/.

Този факт е споменат в Деяния на апостолите 18:2: "... защото Клавдий бе заповядал да напуснат Рим всички юдеи".

Споменатото свидетелство на Светоний показва, че Христос е определено историческо лице.

Плиний Младши

Пълното му име е Гай Плиний Цецилий Секунд. Роден е пред 61 или 62 г. сл. Хр. Придобил е висше риторическо образование и още млад се проявил като отличен юрист. Отслужил военната си повинност в Сирия като военен трибун и бързо започнал да напредва по стълбата на държавната йерархия, като последователно станал квестор, народен трибун, претор, консул и накрая императорски легат на Витиния и Понт. След изпълнен с много опит и големи постижения живот Плиний умрял около 114 г.

Писмата на Плиний Младши са ценен литературен паметник. Те съдържат сведения за живота в Римската империя от края на първи и началото на втори век сл. Хр.

Ще се спрем на писмото на Плиний от 111 г., което отправил до император Траян за изясняване на някои въпроси от съдебната процедура при разследването и наказанието на християните. То е • 96 в книга X. В него Плиний моли императора за разяснение как да разследва и наказва

християните, които римската власт по това време подхвърляла на гонение по закона за преследване на тайните общества. Недоумява какво да прави с християните. Те били много, навсякъде можеш да ги намериш, във всички области, не само по големите градове, но и по малките селца и скритите по планините колиби; те са от двата пола, от всички съсловия и възрасти. Всичко това плаши езическия управник в Мала Азия; тази "зараза" както той презрително нарича християнството, все повече и повече се разпространява, езическите храмове запустяват, потокът от жертви на капищата секва.

Ето част от текста:

"Аз никога не съм присъствал на следствия по християнски дела, поради това не зная с какво и в каква степен следва да ги наказвам или как да водим дознанието... Когато довеждаха при мене някои в качеството им на християни, аз се придържах към такъв начин на действие. Запитвах самите тях дали са християни; призналите се запитвах втори и трети път, като ги заплашвах с наказание; упорстващите предавах на наказание... Имаше пък и такива безумни, които като римски граждани реших да изпратя в Рим... Освобождавах тези от обвиняемите, които са християни или са били такива, когато те признаваха боговете, извършваха пред образа ти, който аз за тази цел заповядвах да донесат заедно със статуите на боговете жертва от тамян и вино, а освен това обругаваха Христос; истинските християни не могат да бъдат принудени към нито една от тези постъпки. Други, посочени от доносител, казваха, че са християни, а по-късно се отказваха от това, заявявайки, че те са християни, а след това отпаднали - едни от три години, други от много години, а някои дори от двадесет години. Всички те почитаха твоето изображение, статуите на боговете и поругаваха Христос. Те твърдяха, че цялата им вина или заблуда се състояла в това, че обикновено в определени дни се събирали преди разсъмване да възпяват Христос като бог и се задължавали чрез клетва да не извършват престъпления, а да се въздържат от кражди, грабежи, прелюбодеяния, престъпване на дадена дума, отказване да издават повереното им... След това те обикновено се разотивали и пак се събирали за приемане на храна, обикновена и невинна... Тази работа според мене заслужава обсъждане, особено поради числото на тези, които са заплашени: множество хора от всяка възраст, от всяко звание и от двата пола отиват и ще отиват към гибел. Заразата на това суеверие се разпространява по градовете, селата и колибите." /Plinius Secundus. Epistolarium, lib. X. Epistola XCVI; руски превод 343-345/.

Автентичността на писмото се потвърждава чрез Тертулиан. В своето съчинение *Защита на вярата*, написано около 197 г., споменава изрично за това писмо на Плиний Младши до император Траян и за отговора на императора. Тертулиан пише:

"Когато Плиний Секунд управлявал своята провинция, едни християни осъждал, други лишавал от заеманите от тях длъжности, но, поставен в затруднение от голямото им множество запитал император Траян какво да прави в бъдеще, посочвайки, че освен упорството им и нежеланието им да принасят жертви той не узнал за собствените им тайнства нищо друго освен това, че те се събирали на разсъмване, за да пеят химни на Христос като на Бог и за клетвеното им обещание да изпълняват правилата на живот: да не извършват убийства, изневери, измами, измени и каквито и да било други престъпления. Тогава Траян му отговор в своето писмо, че не следва да бъдат издирвани такива хора, а само тези, които били предадени на съда, следва да бъдат наказвани." /Tertullianus. *Apologeticus adversus gentes pro Christianis*, cap. II/. Тертулиан имал толкова високо съзнание за истината и толкова будно чувство за правдата, че никога не можел да бъде подведен и заблуден, нито пък сам да измами когото и да било и с каквото и да било. В своето съчинение *"Защита на вярата"* пише, че християните нямат нищо общо с тези, които съдействат на заблудите; те са техни врагове. Християните не общуват с тези, които изопачават истината; те сами полагат всички старания да я възстановят. Християните не са похитители, а са пазители на истината. (Cap. XLVI.) За невъзможността на каквато и да било заблуда и измама по този въпрос свидетелства и обстоятелството, че посоченото съчинение на Тертулиан е било отправено до император Септимий Север, който веднага можел да установи по държавните архиви липсата на каквато и да било преписка между Плиний Младши и император Траян относно отношението към християните.

Целз

Според разглеждания тук проблем най-голям интерес представляват възгледите на бележития римски философ Целз (Celsus). Притежаваме малко сведения за неговия живот. Вероятно е роден в град Александрия и бил приближен на римския император Марк Аврелий. Живял е през 2 век сл. Хр. и бил идеен последовател на Платон с еkleктични и синкретични възгледи, а в етиката си се придържал към стоицизма.

През 178 г. е написал съчинението си Истинско учение или Правдиво слово, вероятно по поръчение на император Марк Аврелий (161-180), с цел да подложи на основна и всестранна критика християнството, да обезсили неговите принципи и да убеди християните да изоставят вярата си. Според общото признание на историци, философи и богослови в съчинението са поставени почти всички поне донякъде разумни възражения против християнството с изключение на обявяването на Исус за мит. Това възражение не се среща у Целз, защото то било абсурдно както за него, който изучил основно християнството, така и за съвременниците му, за които било предназначено неговото съчинение, защото те тогава разполагали с много точни и безспорни данни за историческия характер на Христовата личност.

Самото съчинение на Целс не е запазено. Но неговото съдържание почти изцяло и дословно е приведено от бележития църковен учител Ориген в труда му "Contra Celsum" (Против Целз). В този труд, написан през 248 г., състоящ се от осем книги, Ориген последователно цитира тезите от съчинението на Целз и се подлагат на обективно и съкрушително опровержение. Вероятно скоро след написването на този труд на Ориген оригиналното съчинение на Целз било загубено. Въз основа на спомената творба на Ориген днес е възстановено почти цялото му съчинение.

В своята критика против християнството Целз изхожда от юдейски извори. Първите християни нямали по-голям противник от юдейската научна теософия. Въз основа на юдейската литература против християнството, Целз разказва за раждането и възпитанието на Христос в недействителен вид. Според него Исус е роден в бедно селско семейство. Майка му се казвала Мария, жена на благочестив дърводелец. Исус по баща произхождал от Пантера. Поради своята бедност избягал в Египет. Там Той изкарвал прехраната Си като надничар и заедно с това изучил магьосничество, което по това време познавали египтяните. Тогава се върнал в Палестина и обявил Себе Си за Бог, респективно за въплътен Единороден Божи Син и Месия.

Целз говори за Исусовото кръщение от Йоан Кръстител и се обръща към Христос със следните думи: "Когато те кръщаваше Йоан в река Йордан ти твърдеше, че на тебе слязла птица и че си чул глас от небето, който те обявил за Син Божи". (Origenes, Contra Celsum, lib.I. cap. 40-41).

Според Целз Христос е бил обикновен човек, а не въплътен Единороден Божи Син, не Богочовек. "Какъв Бог, какъв Син Божи, щом Отецът не е могъл да го спаси от наказанието, а сам той не е могъл да го избегне?" Не -

добавя Целз - твоето рождение, твоите дела, твоят живот показват, че ти си човек!" (сар. 54).

Целз засвидетелства историческия характер на апостолите: "Исус увлякъл след себе си десет или единадесет ученици, които били митари и лодкари и заедно с тях пътувал из Палестина". (сар. 62).

Целз не изключва възможността Исус да е извършвал чудеса. Говори за чудотворни изцерявания, за чудотворно умножаване на хлябове, дори за възкресяване на мъртви. Но се опитва да омаловажи тези чудеса като твърди, че такива и дори по-чудновати дела извършвали в Египет срещу заплащане - изгонвали демони из човеци, изцерявали болни, извиквали души на умрели, показвали скъпи обеда, риби, сладкиши и лакомства, които не съществуват, движели образи на животни, като че ли са действителни, а пък само изглеждат такива. (сар. 68).

Предаването на Христос от Юда е използвано от Целз за отричане на Христовата божественост. "Какъв е този Бог, щом не съумял да подчини на себе си своите ученици, които или го предали или се отрекли от него... Добрият пълководец, който командва много хиляди души никога не бива предаван; също никой главатар на разбойници, който събира около себе си злодеи и сам е архизлодей, никога не ги изоставя." (сар. 9).

Целз потвърждава не само историческото съществуване на Исус, но и определено посочва някои черти от външния Му вид. "Ако би било нужно, непременно Духът Божи да се въплъти в човешко тяло, то за тази цел би трябвало да послужи видна личност, едър, красив, силен, внушителен човек, който притежава звучен глас и е красноречив. Напълно невъзможно е такъв човек, който е предназначен да въплъщава в себе си божествената добродетелност и мъдрост да не се различава от останалите хора по своите изключителни качества. А Исус бил такъв обикновен човек, както всички други; както вие твърдите той бил дребен на ръст, некрасив, във външността му нямало благородство" (сар. 75).

В края на своето съчинение Целз пише за непоклатимата убеденост на християните в истинността и спасителността на тяхната вяра. Дори най-жестоките гонения били напълно безсилни да разубедят християните и да ги накарат да се откажат от вярата си. Заради това тук Целз вече изменя своя подход рязко да напада и язвително да осмива. Още в началото на своя труд той пише: "Никой да не мисли, че аз предлагам да бъдат заставяни християните насила да се отрекат от вярата си и да измамят властта и съдиите с престорена и лъжлива отстъпчивост. Хора, които са проникнати от възвишена мисъл, които се стремят да се

сближат с Божеството, с което те чувстват сродство са достойни за уважение." (сар. 8). Сега Целз кротко предлага на християните да търпят както езическите култове, така и езическия държавен глава. Целз е склонен дори на компромис; християните да не се отклоняват от големите обществени празненства и поне външно да участват в езическите обществени жертвоприношения; за тях това не следвало да бъде трудно, защото те и без това не вярвали в действителното съществуване на езическите божества. (сар. 63,66)

И така, Целз, който е написал най-крупното произведение против християнството в древността, също засвидетелства историческия характер на Исусовата личност. Като прибавим към тези свидетелства на Целз древните юдейски и римски исторически извори, е ясно, че образът на Христос не е бил "историзиран от древните християни, защото това е щяло да бъде разбрано и разобличено от техните образовани юдейски и римски противници и критици.